

Інститут громадянського суспільства

Олександр Врублевський

ВИ ВИГРАЛИ СУД: ЩО ДАЛІ?

**практичний посібник
в запитаннях та відповідях**

**ІКЦ „Леста“
Київ — 2007**

Видання здійснене за підтримки фонду Чарльза Стюарта Мотта

Погляди, викладені тут, належать авторам цієї роботи і не можуть ні за яких обставин вважатися такими, що виражають офіційну точку зору Фонду Чарльза Стюарта Мотта.

Ця інформація та розробки є вільними для копіювання, перевидання та поширення по всій території України усіма способами, якщо вони здійснюються безоплатно для кінцевого споживача та якщо при таких копіюванні, перевиданні та поширенні є обов'язкове посилання на автора і суб'єкта майнового права на цю інформацію та розробки.

Будь-яке співпадіння в зразках процесуальних документів імен, прізвищ чи адрес є випадковим.

Врублевський Олександр.

В83 Ви виграли суд: що далі?: Практ. посіб. в запитаннях та відповідях. – К.: „Леста“, 2007. – 60 с.
ISBN 978-966-8312-39-7.

У брошурі висвітлено питання, що стосуються проходження процедури виконання рішень судів в цивільних справах, сформульовано деякі поради громадянам-учасникам виконавчого провадження щодо спрямування ходу виконання рішення. Також видання містить зразки окремих процесуальних документів. Розраховане на широке коло читачів, передусім, громадян, які є учасниками виконавчого провадження в ролі стягувача або боржника, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями виконання судових рішень в Україні.

ББК 67.9(4УКР)310+67.310

ВІД АВТОРА

Конституція України надала широкі права і свободи громадянам, а також встановила гарантії реалізації та захисту їх у судовому порядку. Не випадково головним конституційним обов'язком України на шляху розбудови правової держави є утвердження і забезпечення прав і свобод людини та їх гарантії, що визначають зміст і спрямованість діяльності держави та захищаються судом.

Відповідно до ст. 16 Цивільного кодексу України кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу. Судові рішення є обов'язковими до виконання на всій території України (ст. 124 Конституції України). Обов'язковість таких рішень забезпечується можливістю їх примусового виконання на підставах і у спосіб, передбачених чинним законодавством. Примусове виконання рішень покладено на державну виконавчу службу, яка входить до системи Міністерства юстиції України.

Виконавче провадження, як завершальна стадія судочинства, відіграє важливу роль у зміцненні законності, що полягає в правильному і своєчасному виконанні рішень судів, а, отже, і захисті майнових і особистих немайнових прав громадян.

З уведенням у дію Закону України «Про виконавче провадження» державній виконавчій службі надаються широкі процесуальні повноваження, якими визначено умови і порядок виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів, що відповідно до закону підлягають примусовому виконанню у разі невиконання їх у добровільному порядку.

Практика засвідчила, що «виграти суд» – це лише половина справи, оскільки не всі рішення, котрі ухвалюють суди, доводяться до логічного завершення, тобто до виконання. Цьому перешкоджає низка об'єктивних і суб'єктивних чинників, одним з яких, на мій погляд, є недостатня поінформованість громадян про порядок виконання рішень суду, зокрема в цивільних справах. З усіх рішень, які приймають суди України, найбільша частка належить цивільним справам. Саме виконанню рішень у таких справах присвячено дане видання.

Автор сподівається, що відповіді, вміщені у брошурі, будуть корисними не лише громадянам, на користь яких суд ухвалив відповідне рішення в цивільній справі, а й тим, кому доведеться брати участь у виконавчому провадженні у ролі боржника. Також видання може бути слушним для тих, хто цікавиться питаннями виконання судових рішень в Україні.

ПИТАННЯ ЩОДО ВИКОНАВЧОГО ДОКУМЕНТА, ЙОГО ЗМІСТУ ТА ПОРЯДКУ ЗВЕРНЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

Як бути, коли отримане рішення суду є незрозумілим?

Якщо рішення суду є незрозумілим для осіб, які брали участь у справі, то за їх заявою суд постановляє ухвалу, в якій роз'яснює своє рішення, не змінюючи при цьому його змісту.

Варто пам'ятати, що подання заяви про роз'яснення рішення суду допускається, якщо воно ще не виконане або не закінчився строк, протягом якого рішення може бути пред'явлене до примусового виконання.

Ухвала, в якій роз'яснюється рішення суду, надсилається особам, які брали участь у справі, а також державному виконавцю, якщо рішення суду роз'яснено за його заявою (частини 1–3 ст. 221 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК)).

Протягом якого строку суд зобов'язаний розглянути заяву про роз'яснення рішення, яке він ухвалив?

Заява про роз'яснення рішення суду розглядається протягом десяти днів. Неявка осіб, які брали участь у справі, не перешкоджає розгляду питання про роз'яснення рішення суду (ч. 4 ст. 221 ЦПК).

Що необхідно робити з рішенням суду, щоб воно було виконане?

Необхідно знати, що відповідно до ч. 1 ст. 17 ЦПК судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими для всіх органів державної влади й органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, посадових чи службових осіб та громадян і підлягають виконанню на всій території України.

Судове рішення вважається таким, що набрало законної сили після закінчення строку подання заяви про апеляційне оскарження, якщо заяву про апеляційне оскарження не було подано. Якщо було подано заяву про апеляційне оскарження, але апеляційна скарга не була подана у строк, встановлений статтею 294 ЦПК (тобто протягом двадцяти днів після подання заяви про апеляційне оскарження), рішення суду набирає законної сили після закінчення цього строку. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи апеляційним судом.

Суд, який ухвалив рішення, може визначити порядок його виконання, надати відстрочку або розстрочити виконання, вжити заходів для забезпечення його виконання, про що зазначає в рішенні (ст. 217 ЦПК).

Питання, пов'язані із зверненням судового рішення до виконання, вирішує місцевий суд, який розглянув справу (ст. 368 ЦПК).

Що собою являє виконання судового рішення?

Виконання рішення – це завершальна стадія цивільного процесу юрисдикційної діяльності, без реалізації якого втрачає сенс попередня діяльність суду та інших органів (осіб), які уповноважені на здійснення захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних, юридичних осіб, територіальних громад та держави.

Виконання рішення суду може здійснюватися за загальними правилами або негайно.

Виконання за загальними правилами застосовується у разі, якщо не встановлено підстав для застосування негайного виконання. Негайне виконання – це виконання рішення ще до набрання ним законної сили.

Що необхідно робити, коли рішення суду не виконується добровільно?

У разі, якщо рішення суду не виконується добровільно, необхідно:

– *звернутися до суду, який ухвалив відповідне рішення, щоб останній видав виконавчий документ, тобто виконавчий лист;*

Згідно із ч. 2 ст. 368 ЦПК за кожним судовим рішенням, яке набрало законної сили, за заявою осіб, на користь яких воно ухвалено, видається один виконавчий лист. Якщо на підставі ухваленого рішення належить передати майно, що перебуває в кількох місцях, або якщо рішення ухвалено на користь кількох позивачів чи проти кількох відповідачів, суд має право за заявою стягувачів видати кілька виконавчих листів, точно зазначивши, яку частину рішення треба виконати за кожним виконавчим листом.

– звернутися до державної виконавчої служби із заявою про примусове виконання рішення та подати виданий судом виконавчий документ, який відповідає вимогам, визначеним статтею 19 Закону України «Про виконавче провадження».

Зокрема, у виконавчому документі повинно бути зазначено:

- назву документа, дату видачі та найменування органу, посадової особи, що видали документ;

- дату і номер рішення, за яким видано виконавчий документ;
- найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові за його наявності для фізичних осіб) стягувача і боржника, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання (для фізичних осіб), ідентифікаційний код суб'єкта господарської діяльності стягувача та боржника за його наявності (для юридичних осіб), індивідуальний ідентифікаційний номер стягувача та боржника за його наявності (для фізичних осіб – платників податків), а також інші відомості, якщо вони відомі суду чи іншому органу, що видав виконавчий документ, які ідентифікують стягувача та боржника чи можуть сприяти примусовому виконанню, такі як дата і місце народження боржника та його місце роботи (для фізичних осіб), місцезнаходження майна боржника тощо;
- резолютивну частину рішення;
- дату набрання чинності рішенням;
- строк пред'явлення виконавчого документа до виконання.

Виконавчий документ має бути підписаний уповноваженою посадовою особою і скріплений печаткою. Законом можуть бути встановлені також інші додаткові вимоги до виконавчих документів.

Як бути, коли резолютивна частина виконавчого документа є незрозумілою?

У разі, якщо резолютивна частина рішення, викладена у виконавчому документі, є незрозумілою, сторони виконавчого провадження мають право звернутися до суду, який видав виконавчий документ, із заявою про роз'яснення відповідного рішення чи змісту документа.

Суд, який видав виконавчий документ, зобов'язаний розглянути заяву державного виконавця у 10-денний строк з дня її надходження і за потреби дати відповідне роз'яснення рішення чи змісту документа, не змінюючи їх змісту. Про роз'яснення рішення чи змісту документа або відмову у цьому суд постановляє ухвалу.

Чи можна отримати замість втраченого новий виконавчий документ?

Новий виконавчий документ замість втраченого йменується дублікатом. Дублікат виконавчого листа або судового наказу видається замість втраченого оригіналу виконавчого документа. З інших причин видача дубліката вико-

навчого документа не допускається, оскільки це може призвести до порушення прав та інтересів боржника, так як у разі наявності декількох виконавчих документів (оригіналу і дубліката) державний виконавець зобов'язаний буде здійснити виконання по кожному окремо.

Для отримання такого дубліката стягувач подає заяву (державний виконавець – подання) до суду, який видав виконавчий лист або судовий наказ. Заява стягувана оплачується судовим збором.

Заява про видачу дубліката розглядається в судовому засіданні з викликом сторін і заінтересованих осіб, їх неявка не є перешкодою для вирішення питання про видачу дубліката. З моменту набрання законної сили ухвали суду про видачу дубліката оригінал виконавчого документа втрачає свою силу.

Дублікат виконавчого листа повинен відповідати вимогам виконавчого листа.

Що собою являє державна виконавча служба?

Державна виконавча служба входить до системи органів Міністерства юстиції України і здійснює виконання рішень судів, третейських судів та інших органів, а також посадових осіб відповідно до законів України.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про державну виконавчу службу» органами державної виконавчої служби є:

- департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України;
- відділи державної виконавчої служби Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, обласних, Київського та Севастопольського міських управлінь юстиції;
- районні, міські (міст обласного значення), районні в містах відділи державної виконавчої служби відповідних управлінь юстиції.

Завданням державної виконавчої служби є своєчасне, повне і неупереджене примусове виконання рішень, передбачених законом, на підставах, у спосіб та в межах повноважень, визначених Законом України «Про виконавче провадження».

Що таке виконавче провадження?

Виконавчим провадженням є:

- завершальна стадія судового провадження;
- примусове виконання рішень, передбачених законом, які здійснюються державним виконавцем.

УЧАСНИКИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ЇХ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ. ПРЕДСТАВНИЦТВО У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Хто є учасниками виконавчого провадження?

Учасниками виконавчого провадження є державний виконавець, сторони, представники сторін, експерти, спеціалісти, перекладачі, суб'єкти оціночної діяльності – суб'єкти господарювання.

Для проведення виконавчих дій державним виконавцем у необхідних випадках залучаються поняті, а також працівники органів внутрішніх справ, представники органів опіки і піклування, інших органів і установ у порядку, встановленому законом.

Хто такий державний виконавець?

Державний виконавець є представником влади і здійснює примусове виконання судових рішень, постановлених іменем України, та рішень інших органів (посадових осіб), виконання яких покладено на державну виконавчу службу, у порядку, передбаченому законом.

Якими повноваженнями наділено державного виконавця?

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про виконавче провадження» Державний виконавець зобов'язаний вживати заходів примусового виконання рішень, встановлених цим Законом, неупереджено, своєчасно, повно здійснювати виконавчі дії.

Зокрема, державний виконавець:

- здійснює необхідні заходи щодо своєчасного і повного виконання рішення, зазначеного в документі на примусове виконання рішення (далі – виконавчий документ), у спосіб і порядок, визначені виконавчим документом;
- надає сторонам виконавчого провадження та їх представникам можливість ознайомитися з матеріалами виконавчого провадження;
- розглядає заяви сторін та інших учасників виконавчого провадження та їх клопотання;
- заявляє в установленому порядку про самовідвід за наявності відповідних обставин;
- роз'яснює сторонам їх права та обов'язки;

- проводить оцінку (переоцінку) майна в порядку, встановленому законодавством, про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність.

Державний виконавець при здійсненні виконавчого провадження має право:

- одержувати необхідні для проведення виконавчих дій пояснення, довідки, іншу інформацію;
- проводити перевірку виконання рішень юридичними особами всіх форм власності, а також громадянами, які провадять підприємницьку діяльність без створення юридичної особи і в установленому порядку набули статусу суб'єкта підприємницької діяльності, що є боржниками за виконавчими документами;
- здійснювати перевірку виконання юридичними особами рішень стосовно працюючих у них боржників;
- безперешкодно входити до приміщень і сховищ, що належать боржникам або зайняті ними, проводити огляд зазначених приміщень і сховищ, у разі потреби примусово відкривати їх в установленому порядку, опечатувати ці приміщення і сховища;
- накладати арешт на майно боржника, опечатувати, вилучати, передавати таке майно на зберігання та реалізовувати його в порядку, встановленому законодавством;
- на виконання рішення суду про стягнення коштів або накладення арешту в порядку, встановленому даним Законом, накладати арешт на грошові кошти та інші цінності боржника, у тому числі на кошти, розміщені на рахунках та вкладах в установах банків, інших кредитних установах, на рахунки в цінних паперах, а також опечатувати каси, приміщення і місця зберігання грошей;
- використовувати за згодою власника приміщення, у тому числі, що є в комунальній власності, для тимчасового зберігання вилученого майна, а також транспорт тягача або боржника для перевезення майна;
- звертатися до органу, який видав виконавчий документ, за роз'ясненням рішення з заявою про видачу дубліката виконавчого документа, порушувати клопотання про встановлення чи зміни порядку і способу виконання, відстрочку та розстрочку виконання рішення;
- звертатися до суду з поданням про розшук боржника – фізичної особи або дитини чи про постановлення вмотивованого рішення про примусове проникнення до житла чи іншого володіння боржника – фізичної особи або іншої особи, в якій перебуває майно боржника чи майно та

- кошти, належні боржникові від інших осіб, або дитина, щодо якої є виконавчий документ про її відібрання;
- викликати громадян та посадових осіб з приводу виконавчих документів, що знаходяться у виконавчому провадженні, а у разі неявки боржника без поважних причин виносити постанову про його привід через органи внутрішніх справ;
 - залучати до проведення виконавчих дій понятих, працівників органів внутрішніх справ, інших осіб у встановленому порядку, а також експертів, спеціалістів, а для оцінки майна – суб'єктів оціночної діяльності – суб'єктів господарювання;
 - накладати стягнення у вигляді штрафу на громадян і посадових осіб у випадках, передбачених законом;
 - застосовувати під час проведення виконавчих дій відеозапис, фото- і кінозйомки;
 - при виконанні судових рішень безперешкодно входити на земельні ділянки, в жилі та інші приміщення боржників – фізичних осіб, проводити в цих приміщеннях огляд, у разі потреби примусово відкривати їх в установленому порядку із залученням працівників органів внутрішніх справ, опечатувати ці приміщення, арештовувати, опечатувати та вилучати належне боржникові майно, яке там розміщене та на яке за законом можливо звернути стягнення;
 - вимагати від матеріально відповідальних і службових осіб боржників – юридичних осіб або від боржників – фізичних осіб відомостей та пояснень по фактах невиконання рішень або законних вимог державного виконавця чи інших порушень вимог законодавства про виконавче провадження;
 - повідомляти з метою профілактичного впливу органи державної влади, громадські об'єднання, трудові колективи і громадськість за місцем проживання або роботи особи про факти порушення нею вимог законодавства про виконавче провадження;
 - у разі потреби для проведення чи організації виконавчих дій залучати на платній основі, у тому числі за рахунок авансового внеску стягувача, суб'єктів господарювання, які у встановленому законом порядку одержали ліцензії на певні види діяльності чи надання послуг;
 - здійснювати інші повноваження, передбачені чинним законодавством.

Хто є сторонами виконавчого провадження?

Сторонами у виконавчому провадженні є стягувач і боржник.

Стягувачем є фізична або юридична особа, на користь чи в інтересах якої видано виконавчий документ.

Боржником є фізична або юридична особа, яка зобов'язана за рішенням вчинити певні дії (передати майно, виконати інші обов'язки, передбачені рішенням) або утриматися від їх вчинення.

У виконавчому провадженні можуть брати участь кілька стягувачів або боржників. Кожен з них щодо іншої сторони має право брати участь у виконавчому провадженні самостійно або може доручити участь у виконавчому провадженні одному із співучасників (ст. 11 Закону України «Про виконавче провадження»).

Якими правами користуються та які несуть обов'язки сторони виконавчого провадження?

Сторони виконавчого провадження мають право знайомитися з матеріалами виконавчого провадження, робити з них виписки, знімати копії, подавати додаткові матеріали, заявляти клопотання, брати участь у провадженні виконавчих дій, давати усні і письмові пояснення в процесі виконавчих дій, висловлювати свої доводи, міркування з усіх питань, що виникають у ході виконавчого провадження, у тому числі при проведенні експертизи, заперечувати проти клопотань, доводів та міркувань інших учасників виконавчого провадження, заявляти відводи, оскаржувати дії (бездіяльність) державного виконавця з питань виконавчого провадження та користуватися іншими правами, передбаченими законом.

Стягувач має право подати заяву про видачу дубліката виконавчого документа, про поновлення строку пред'явлення виконавчого документа до виконання, про відмову від стягнення і повернення виконавчого документа.

Сторони мають право укласти мирову угоду про закінчення виконавчого провадження, яка визнається судом, оспорювати належність майна і його оцінку, подавати письмові заперечення проти розрахунку державного виконавця щодо розподілу коштів між стягувачами.

За виконавчим документом про стягнення коштів за погодженням із стягувачем боржник може передати стягувачу в рахунок повного або часткового погашення боргу власне майно.

Сторони зобов'язані письмово повідомляти державного виконавця про виникнення обставин, що зумовлюють обов'язкове зупинення виконавчого провадження, встановлення відстрочки або розстрочки виконання, зміну спо-

собу і порядку виконання рішення, зміну місця проживання чи місцезнаходження, а боржник – фізична особа – про зміну місця роботи.

Боржник зобов'язаний у строк, встановлений державним виконавцем, надати достовірні відомості про свої доходи та майно, у тому числі про майно, яким він володіє спільно з іншими особами, рахунки в банківських та фінансових установах, своєчасно з'явитися за викликом державного виконавця, письмово повідомити державного виконавця про майно, що перебуває в заставі або у інших осіб, а також про кошти та майно, належні боржникові від інших осіб.

Хто такі поняті та яку функцію вони виконують у виконавчому провадженні?

Відповідно до ст. 16 Закону України «Про виконавче провадження» виконавчі дії можуть провадитися у присутності понять. Однак закон чітко визначив перелік випадків, коли присутність понять є обов'язковою, зокрема:

- при вчиненні виконавчих дій, пов'язаних із примусовим входженням до нежилых приміщень і сховищ, в яких зберігається майно боржника, на яке звернено стягнення, або майно стягувача, яке має бути повернено йому натурою;
- при примусовому входженні до жилих будинків, квартир для забезпечення примусового виселення та вселення в них;
- при примусовому входженні до будинків, квартир та інших приміщень, в яких перебуває дитина, яка має бути передана іншим особам відповідно до рішення суду;
- при проведенні огляду, арешту, вилучення і передавання майна.

Як поняті можуть бути запрошені будь-які дієздатні громадяни, які не мають особистої заінтересованості в провадженні виконавчих дій і не пов'язані між собою або з учасниками виконавчого провадження родинними зв'язками, підлеглистю чи підконтрольністю. Кількість понять при вчиненні виконавчих дій не може бути менше двох.

Понятий має право знати, для участі в провадженні яких виконавчих дій його запрошено, на підставі якого виконавчого документа вони здійснюються, а також робити зауваження з приводу вчинення виконавчих дій. Зауваження понятого підлягають занесенню до акта відповідної виконавчої дії. Понятий зобов'язаний засвідчити факт, зміст і результати виконавчих дій, під час провадження яких він був присутній. Перед початком виконавчих дій, в яких беруть участь поняті, державний виконавець роз'яснює їх права і обов'язки.

Поняті мають право на компенсацію витрат, пов'язаних із виконанням обов'язків понять. Зазначені витрати належать до витрат на проведення виконавчих дій.

Яким чином здійснюється представництво у виконавчому провадженні?

Сторони можуть реалізовувати свої права і обов'язки у виконавчому провадженні самостійно або через представників.

Особиста участь громадянина у виконавчому провадженні не позбавляє його права мати представника, за винятком випадку, коли боржник зобов'язаний згідно з рішенням вчинити певні дії особисто.

Неповнолітні та особи, визнані судом недієздатними, здійснюють свої права та виконують обов'язки у виконавчому провадженні відповідно до вимог закону.

Якщо стороною виконавчого провадження є особа, визнана судом безвісно відсутньою, державний виконавець своєю постановою залучає до участі у виконавчому провадженні особу, яка є опікуном її майна.

Участь юридичних осіб у виконавчому провадженні здійснюється їх керівниками чи органами, посадовими особами, які діють у межах повноважень, наданих їм законом, або через представників юридичної особи.

Повноваження представника мають бути підтверджені довіреністю, виданою і належним чином оформленою.

Хто не може бути представником у виконавчому провадженні?

Представниками у виконавчому провадженні не можуть бути:

- особи, які не досягли 18 років, крім випадків, передбачених законом;
- особи, над якими встановлено опіку чи піклування;
- судді, слідчі, прокурори, державні виконавці, крім випадків, коли вони діють як законні представники або як уповноважені особи відповідного органу, що є стороною виконавчого провадження;
- інші особи, які відповідно до закону не можуть здійснювати представництво.

ВІДКРИТТЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

За якими підставами та процедурою здійснюється відкриття виконавчого провадження?

Державний виконавець відкриває виконавче провадження за заявою стягувача або його представника про примусове виконання рішення.

Державний виконавець зобов'язаний прийняти до виконання виконавчий документ і відкрити виконавче провадження, якщо не закінчився строк пред'явлення виконавчого документа до виконання і цей документ відповідає вимогам, передбаченим законом, та пред'явлений до виконання до органу державної виконавчої служби за належним місцем виконання рішення.

Державний виконавець у 3-денний строк з дня надходження до нього виконавчого документа виносить постанову про відкриття виконавчого провадження. У постанові державний виконавець встановлює строк для добровільного виконання рішення, який не може перевищувати семи днів, а рішень про примусове виселення – п'ятнадцяти днів, та попереджає боржника про примусове виконання рішення після закінчення встановленого строку зі стягненням з нього виконавчого збору і витрат, пов'язаних з провадженням виконавчих дій, передбачених законом.

Виконавчий документ, виданий на підставі рішення, яким надана відстрочка виконання, приймається державним виконавцем до виконання після закінчення терміну відстрочки в межах строку, встановленого для пред'явлення цього виконавчого документа. У разі відкриття виконавчого провадження за виконавчим документом про конфіскацію майна, стягнення періодичних платежів, забезпечення позовних вимог строк для добровільного виконання не встановлюється.

Копія постанови про відкриття виконавчого провадження не пізніше наступного дня надсилається стягувачу, боржнику та органу (посадовій особі), який видав виконавчий документ.

За заявою стягувача, з метою забезпечення виконання рішення про майнові стягнення, державний виконавець постановою про відкриття виконавчого провадження має право накласти арешт на майно боржника (крім коштів) та оголосити заборону на його відчуження.

Одночасно з винесенням такої постанови державний виконавець може провести опис і арешт майна боржника.

Чи можна оскаржити постанову державного виконавця про відкриття виконавчого провадження?

Постанову про відкриття виконавчого провадження може бути оскаржено сторонами начальника відповідного органу державної виконавчої служби або до відповідного суду протягом 10 днів.

Протягом якого строку має бути здійснено виконавче провадження?

Державний виконавець зобов'язаний провести виконавчі дії щодо виконання рішення протягом шести місяців з дня винесення постанови про відкриття виконавчого провадження, а щодо виконання рішення немайнового характеру – у двомісячний строк. Строки здійснення виконавчого провадження не поширюються на час відкладення провадження виконавчих дій або зупинення виконавчого провадження та на період реалізації арештованого майна боржника.

У яких випадках державний виконавець відмовляє у відкритті виконавчого провадження?

Відповідно до ст. 26 Закону України «Про виконавче провадження» державний виконавець відмовляє у відкритті виконавчого провадження у разі:

- пропуску встановленого строку пред'явлення документів до виконання;
- неподання виконавчого документа, зазначеного у статті 3 Закону України «Про виконавче провадження»;
- якщо рішення, на підставі якого видано виконавчий документ, не набрало законної сили, крім випадків, коли дане рішення у встановленому законом порядку допущено до негайного виконання;
- пред'явлення виконавчого документа до органу державної виконавчої служби не за місцем або підвідомчістю виконання рішення;
- якщо не закінчилася відстрочка виконання рішення, надана судом, яким постановлено рішення;
- невідповідності виконавчого документа вимогам, передбаченим статтею 19 Закону України «Про виконавче провадження»;
- наявності інших обставин, передбачених законом, які виключають здійснення виконавчого провадження (наприклад, повторне звернення стягувача до державної виконавчої служби після повернення йому виконавчого документа за письмовою заявою стягувача).

Якою є процедура відмови у відкритті виконавчого провадження?

Про відмову у відкритті виконавчого провадження державний виконавець у 3-денний строк після надходження до нього виконавчого документа виносить постанову, яка затверджується начальником відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, і не пізніше наступного дня надсилає її заявникові.

У разі відмови у відкритті виконавчого провадження через невідповідність виконавчого документа вимогам, передбаченим статтею 19 Закону України «Про виконавче провадження», державний виконавець роз'яснює стягувачу право на звернення до суду чи іншого органу (посадової особи), які видали виконавчий документ, про приведення виконавчого документа у відповідність із вимогами статті 19 Закону України «Про виконавче провадження».

Постанова про відмову у відкритті виконавчого провадження може бути оскаржена заявником начальнику відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, або до відповідного суду протягом 10 днів з моменту її одержання.

Куди краще оскаржувати постанову про відмову у відкритті виконавчого провадження?

З огляду на ту обставину, що і державний виконавець, і начальник органу державної виконавчої служби є представниками однієї установи, то доцільніше постанову про відмову у відкритті виконавчого провадження оскаржувати до суду.

Що означає пропуск встановленого строку пред'явлення документів до виконання?

Відповідно до ст. 21 Закону України «Про виконавче провадження» виконавчі листи та інші судові документи можуть бути пред'явлені до виконання протягом трьох років. Цей строк обчислюється з наступного дня після набрання рішенням законної сили чи закінчення строку, встановленого у разі відстрочки чи розстрочки виконання рішення, а у випадках, коли рішення підлягає негайному виконанню, – з наступного дня після його постановлення.

Таким чином, пропуск встановленого строку пред'явлення документів до виконання означає, що передбачений законом трирічний термін вже минув.

Як бути, коли строк пред'явлення документів до виконання було пропущено?

Строк, протягом якого можна пред'явити виконавчий документ до виконання в державну виконавчу службу, встановлюється у три роки (ст. 21 Закону України «Про виконавче провадження»). Стягувачам, які пропустили строк для пред'явлення виконавчого документа до виконання з причин, визнаних судом поважними, пропущений строк може бути поновлено.

Заява про поновлення пропущеного строку подається до суду, який видав виконавчий лист, або до суду за місцем виконання (див.: Додаток 1) і розглядається в судовому засіданні з повідомленням сторін, які беруть участь у справі. Їх неявка не є перешкодою для вирішення питання про поновлення пропущеного строку. Суд розглядає таку заяву в десятиденний строк.

Що означає пред'явлення виконавчого документа до органу державної виконавчої служби не за місцем виконання рішення?

Встановлення у законі правил про місце виконання рішень створює додаткові організаційно-правові умови для забезпечення оперативності і повноти виконавчого провадження.

Визначити місце виконання рішення – означає встановити територіальний орган державної виконавчої служби, який за законом уповноважений здійснювати виконавче провадження конкретного рішення.

Дотримання правил про місце виконання рішення сприяє швидкому і повному виконавчому провадженню, здійсненню його з урахуванням особливостей виконання, а також дозволяє учасникам виконавчого провадження, передусім сторонам, найповніше реалізувати їх процесуальні права.

Термін «місце виконання рішення» у законодавстві про виконавче провадження означає насамперед територіальну підвідомчість, з якою пов'язується визначення територіального органу державної виконавчої служби, зобов'язаного прийняти виконавчий документ і відкрити виконавче провадження. Поруч з цим, цей термін також вживається у значенні місця проведення державним виконавцем виконавчих дій, що може не збігатися з територією адміністративно-територіальної одиниці, на яку поширюється юрисдикція того органу державної виконавчої служби, до якого належить державний виконавець.

За загальним правилом виконавче провадження відкривається державним виконавцем того відділу державної виконавчої служби, юрисдикція якого поширюється на територію, у межах якої перебуває місце проживання

боржника або місцезнаходження постійно діючого органу боржника – юридичної особи.

Вимоги щодо виконання рішення залежно від місця його виконання зазначені у ст. 20 Закону України «Про виконавче провадження». Зокрема, виконавчі дії провадяться державним виконавцем за місцем проживання, роботи боржника або за місцезнаходженням його майна. Якщо боржник є юридичною особою, то виконання провадиться за місцезнаходженням його постійно діючого органу або майна. Право вибору місця виконання між кількома органами державної виконавчої служби, які можуть вчиняти виконавчі дії щодо виконання рішення на території, на яку поширюються їх функції, належить стягувачу.

Виконання рішення, яке зобов'язує боржника вчинити певні дії, провадиться державним виконавцем за місцем здійснення таких дій.

Державний виконавець має право проводити виконавчі дії щодо виявлення та звернення стягнення на кошти, розміщені на рахунках та вкладках боржника в установах банків чи інших фінансових установах, на рахунки в цінних паперах у депозитаріях на території, на яку поширюється юрисдикція України.

Якщо у процесі виконавчого провадження змінилися місце проживання чи місцезнаходження боржника, місце його роботи або з'ясувалося, що майно боржника, на яке можна звернути стягнення, відсутнє, державний виконавець негайно складає про це акт і не пізніше наступного дня надсилає виконавчий документ разом з копією цього акта до органу державної виконавчої служби за новим місцем проживання чи місцезнаходженням боржника, місцем його роботи чи місцем знаходження майна боржника, про що одночасно повідомляє стягувача та орган, який видав виконавчий документ.

У разі, коли у процесі виконавчого провадження з'ясувалося, що майно боржника, на яке можливо звернути стягнення, недостатньо для повного задоволення вимог стягувача, однак майно боржника виявлено на території іншого органу державної виконавчої служби, державний виконавець звертає стягнення на таке майно в порядку, передбаченому Законом, за погодженням з начальником органу державної виконавчої служби, якому він підпорядкований та за умови, якщо стягувач авансує витрати на організацію і проведення виконавчих дій. Про вчинення виконавчих дій на території іншого органу державної виконавчої служби державний виконавець повідомляє начальника цього органу державної виконавчої служби. У разі, коли стягувач не здійснить авансування витрат на організацію і проведення виконавчих дій на те-

риторії іншого органу державної виконавчої служби, державний виконавець звертає стягнення на наявне майно боржника і після розподілу стягнутих коштів, у разі їх недостатності для повного задоволення вимог стягувача, направляє виконавчий документ до органу державної виконавчої служби за місцезнаходженням іншого майна боржника.

ПОРЯДОК ТА УМОВИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Що собою являє добровільне виконання рішення боржником?

Добровільне виконання рішення означає, що боржник виконав рішення в строк, визначений державним виконавцем у постанові про відкриття виконавчого провадження.

Варто мати на увазі, що строк для добровільного виконання рішення боржником встановлюється лише в тих випадках, коли виконання рішення залежить від волевиявлення боржника (передавання майна, виселення тощо). Якщо виконання рішення передбачає лише провадження державним виконавцем виконавчих дій (арешт або конфіскація майна), строк для добровільного виконання не визначається.

У разі повного добровільного виконання рішення боржником у встановлений для добровільного виконання строк державний виконавець складає про це акт, який є підставою для закінчення виконавчого провадження.

Якщо боржник у встановлений строк добровільно не виконав рішення, державний виконавець невідкладно розпочинає його примусове виконання.

Що таке виконавчі дії та у чому полягає їх сутність?

Виконавчі дії – це визначений законом перелік можливих чи обов'язкових способів діяльності державного виконавця за участю необхідних осіб (сторони, поняті, перекладач, спеціаліст), спрямованих на неупереджене, своєчасне та повне виконання рішення.

Виконавчі дії, спрямовані на примусове виконання рішень суду, здійснюються безпосередньо державним виконавцем. Наприклад, виконавчі дії, спрямовані на звернення стягнення на майно боржника, є комплексними і складаються з виявлення майна, його арешту (опису), вилучення та примусової реалізації.

Виконавчі дії органів державної виконавчої служби провадяться безкоштовно. Сторони несуть тільки деякі витрати, пов'язані з проведенням виконавчих дій, що забезпечують примусове виконання рішення.

Необхідно мати на увазі, що провадження виконавчих дій може бути відкладено. Так, відповідно до положень ст. 32 Закону України «Про виконавче провадження», за наявності обставин, що перешкоджають провадженню виконавчих дій або у разі несвоєчасного одержання сторонами документів виконавчого провадження, внаслідок чого вони були позбавлені можливості вико-

ристати надані їм цим Законом права, державний виконавець може відкласти виконавчі дії за заявою стягувача або за заявою боржника, або з власної ініціативи на строк до 10 днів. Про відкладення провадження виконавчих дій державний виконавець виносить відповідну постанову, про що повідомляє сторони, суд або інший орган, який видав виконавчий документ.

Постанова державного виконавця про відкладення провадження виконавчих дій може бути оскаржена начальнику відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, або до суду в трьохденний строк.

В який період доби можуть провадитись виконавчі дії?

Виконавчі дії провадяться державним виконавцем у робочі дні не раніше шостої години і не пізніше двадцять другої години. Конкретний час проведення виконавчих дій визначається державним виконавцем. Сторони виконавчого провадження мають право пропонувати зручний для них час проведення виконавчих дій.

Проведення виконавчих дій у неробочі та святкові дні, встановлені законодавством, допускається лише у випадках, коли зволікання неможливе або у разі, коли вони не можуть бути здійснені в інші дні з вини боржника.

Проведення виконавчих дій у нічний час допускається лише у випадках, коли невиконання рішення створює загрозу життю чи здоров'ю громадян.

Проведення виконавчих дій у неробочі та святкові дні або у нічний час здійснюється на підставі постанови державного виконавця, затвердженої начальником відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований.

Чи може стягувач відмовитися від примусового виконання рішення або під час виконавчого провадження укласти з боржником мирову угоду?

Мирова угода може бути укладена між сторонами на будь-якому етапі виконавчого провадження, а також відмова стягувача від примусового виконання в процесі виконання рішення може бути здійснена у будь-який час виконання. Мирова угода та заява стягувача про відмову укладаються у письмовій формі та подаються державному виконавцеві, в якого перебуває виконавче провадження. Державний виконавець не пізніше триденного строку передає мирову угоду або заяву про відмову до місцевого суду за місцем виконання рішення для їх визнання.

Суд має право перевірити і не визнати мирову угоду або не прийняти відмови стягувача від примусового виконання, якщо це суперечить закону або порушує права чи свободи інших осіб.

За результатами розгляду мирової угоди або відмови від примусового виконання суд постановляє ухвалу.

За рахунок чого досягається виконання рішень у примусовому порядку?

Чинне законодавство визначає перелік заходів примусу, застосування яких державним виконавцем забезпечує виконання рішень, на підставі яких здійснюється виконавче провадження.

Так, ст. 4 Закону України «Про виконавче провадження» визначає, що заходами примусового виконання рішень є:

- звернення стягнення на майно боржника;
- звернення стягнення на заробітну плату (заробіток), доходи, пенсію, стипендію боржника;
- вилучення у боржника і передача стягувачеві певних предметів, зазначених у рішенні;
- інші заходи, передбачені рішенням.

Визначені у вищенаведеній статті заходи примусового виконання рішень не є вичерпними. Можуть бути також інші заходи залежно від застосованих у рішенні способів захисту прав, передбачених цивільним законодавством. Вибір заходів залежить від змісту спірних правовідносин між сторонами та складу і суті фактичних обставин у справі, яку вже розглянув суд. Ці заходи свідчать, що об'єктом стягнення переважно виступає майно боржника (у тому числі за рішеннями немайнового характеру).

У результаті зменшення матеріальних благ боржника відбуваються захист і поновлення порушених прав стягувача та досягається мета виконавчого провадження.

Порядок застосування кожного заходу примусового виконання рішення має специфічні риси, які повинні враховуватися державним виконавцем у процесі виконавчого провадження.

Чи передбачає законодавство про виконавче провадження можливість змінювати порядок, спосіб та строки виконання рішення суду?

Так, передбачає. Згідно із ст. 33 Закону України «Про виконавче провадження» за наявності обставин, що ускладнюють виконання рішення або роблять

його неможливим, державний виконавець за власною ініціативою або за заявою сторін, а також самі сторони мають право звернутися до суду, який видав виконавчий документ, із заявою про відстрочку або розстрочку виконання, а також про встановлення чи зміну способу і порядку виконання (див.: Додаток 2).

Рішення про відстрочку або розстрочку виконання, встановлення чи зміну способу і порядку виконання повинно бути прийнято у 10-денний строк і може бути оскаржено у встановленому порядку.

По інших рішеннях відстрочка або розстрочка виконання, встановлення чи зміна способу і порядку виконання не допускаються.

Загальними правилами виконавчого провадження є нормативно визначені положення, які врегульовують ускладнення в його розвитку у передбачених процесуальних формах відстрочки або розстрочки виконання, зміни способу і порядку виконання рішення.

Відстрочка виконання полягає в тому, що у вчиненні виконавчих дій настає перерва на точно встановлений строк. Розстрочка означає, що виконання провадиться не одразу в повному обсязі, а у відповідних частинах протягом точно визначеного судом терміну.

Відстрочка і розстрочка виконання можуть бути застосовані при врахуванні не тільки інтересів боржника, але і стягувача. Тому для позитивного вирішення питання про відстрочку або розстрочку підлягають врахуванню такі умови:

- відсутність вини боржника у створенні обставин, що можуть бути підставою для таких наслідків;
- тимчасове перебування боржника у такому стані;
- виконання може мати особливо несприятливі наслідки для боржника;
- коли відстрочка або розстрочка може завдати шкоди стягувачу. Відстрочка або розстрочка виконання вирішується судом, як правило, одначасно з ухваленням рішення у справі (ст. 217 ЦПК).

Коли це не було зроблено, питання про відстрочку або розстрочку не порушувалося перед судом, а у виконавчому провадженні були встановлені обставини, що ускладнюють виконання рішення або роблять його неможливим, державний виконавець за власною ініціативою або за заявою сторін, а також самі сторони можуть звернутися із заявою до суду чи іншого органу, що видав виконавчий документ, про відстрочку або розстрочку виконання, а також про зміну способу і порядку виконання.

Ускладнення виконавчого провадження відбувається також у формі зміни способу та порядку виконання рішення, тобто мова йде про прийняття су-

дом чи іншим органом, що видав виконавчий лист, нових заходів для реалізації прав осіб, на користь яких постановлено таке рішення.

Статтями 33 Закону України «Про виконавче провадження» і 373 ЦПК для зміни способу і порядку виконання встановлені такі ж підстави, як і для відстрочки і розстрочки виконання.

Зміна способу і порядку виконання настає тоді, коли за винесеним рішенням у визначеному судом порядку виконання неможливо провести стягнення внаслідок відсутності, обезцінення об'єкта стягнення чи з інших причин. Коли суд присудив відповідачу передати позивачу певні індивідуальні речі, а вони були знищені чи обезцінились, або вибули із володіння відповідача, то, безумовно, виконати рішення, застосувавши такий захід примусового виконання як вилучення у боржника і передавання стягувачеві предметів, зазначених у виконавчому документі, неможливо. Тут не може настати відстрочка або розстрочка виконання, а настане зміна способу та порядку виконання.

У законі не зроблено переліку обставин, які можуть бути підставою для цього, але обставини, що ускладнюють виконання в одних справах, можуть бути обставинами, що роблять виконання неможливим у інших. Хвороба боржника може створити неможливість виконання рішення суду, за яким він зобов'язаний особисто виконати певні дії на користь стягувача, які потребують певних фізичних зусиль. У той же час хвороба боржника не може перешкоджати виконанню рішення суду про передавання наявного у нього майна стягувачу. А за рішенням про виселення ця обставина стане підставою для прийняття відстрочки виконання. З наведених міркувань можна зробити висновок, що для відстрочки і розстрочки виконання та зміни способу і порядку виконання існують різні підстави. Для відстрочки і розстрочки – це обставини, що ускладнюють виконання; для зміни способу і порядку виконання – обставини, що роблять виконання неможливим.

Виходячи з того, що надання відстрочки і розстрочки виконання, зміна способу і порядку виконання є компетенцією органу, який видав виконавчий документ (статті 5, 33 Закону України «Про виконавче провадження»), правило ч. 2 ст. 76 Закону України «Про виконавче провадження» надає державному виконавцеві право організувати виконання рішення без участі боржника зі стягненням з нього двократного розміру витрат на проведення виконавчих дій.

Також однією з форм ускладнення виконавчого провадження є його зупинення. Зупинення виконання – це тимчасове, на нетривалий строк, припинення здійснення виконавчих дій у випадках настання обставин, передбачених у законі.

Що зумовлює зупинення виконавчого провадження?

Обставини, що зумовлюють обов'язкове зупинення виконавчого провадження, визначені в ст. 34 Закону України «Про виконавче провадження», і їх перелік не підлягає розширеному тлумаченню.

Обов'язкове зупинення виконавчого провадження настає у випадках:

- смерті стягувача або боржника, оголошення померлим чи визнання безвісно відсутнім стягувача або боржника, або припинення існування сторони – юридичної особи, якщо встановлені судом правовідносини допускають правонаступництво;
- визнання стягувача або боржника недієздатним;
- проходження боржником строкової військової служби у Збройних Силах України, передбачених законом інших військових формуваннях, якщо за умовами служби провадження виконавчих дій неможливе, чи на прохання стягувача, який проходить строкову військову службу в Збройних Силах України або інших військових формуваннях;
- зупинення судом стягнення на підставі виконавчого документа;
- прийняття судом до розгляду скарги на дії органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення;
- зупинення виконання відповідного рішення або виконавчого провадження посадовою особою, якій законом надано таке право;
- подання до суду позову про виключення майна з акта опису й арешту;
- внесення касаційного подання прокурора на рішення суду;
- звернення до суду із заявою про заміну вибулої сторони правонаступником у порядку, встановленому частиною четвертою статті 11 Закону України «Про виконавче провадження»;
- надання судом, який видав виконавчий документ, відстрочки виконання рішення;
- наявності коштів боржника на депозитних, вкладних та інших подібних рахунках боржника, з яких боржник не має права вимагати видачі чи списання коштів до закінчення певного строку, у разі відсутності іншого майна боржника, на яке може бути звернено стягнення;
- призначення тимчасової державної допомоги відповідно до частини п'ятої статті 181 Сімейного кодексу України».

Виконавче провадження у зв'язку із поданням до суду позову про виключення майна з акта опису й арешту зупиняється лише в частині звернення стягнення на майно, щодо якого до суду подано позовну заяву про виключення його з опису.

Поруч з обставинами, що зумовлюють обов'язкове зупинення виконавчого провадження існують й інші обставини, за наявності яких державний виконавець має право зупинити виконавче провадження як з власної ініціативи, так і за заявою будь-кого із сторін. Перелік цих обставин наведено в ст. 35 Закону України «Про виконавче провадження».

За якою процедурою здійснюється зупинення виконавчого провадження?

Про зупинення виконавчого провадження з підстав, передбачених статтями 34 і 35 Закону України «Про виконавче провадження», державний виконавець вносить вмотивовану постанову, яка затверджується начальником відповідного відділу державної виконавчої служби.

Постанову про зупинення виконавчого провадження з підстав, передбачених статтею 34 Закону України «Про виконавче провадження», державний виконавець вносить не пізніше наступного дня, коли йому стало відомо про такі обставини. Копія постанови надсилається у 3-денний строк сторонам та суду або іншому органу (посадовій особі), які видали виконавчий документ.

Постанова про зупинення виконавчого провадження може бути оскаржена до суду в 10-денний строк. Строки зупинення виконавчого провадження можуть бути скорочені судом.

Впродовж строку, на який виконавче провадження зупинено, виконавчі дії не провадяться. Накладений державним виконавцем арешт на майно боржника, у тому числі на кошти на рахунках та вкладках боржника в установах банків та інших фінансових установах, не знімається. У період зупинення виконавчого провадження державний виконавець має право звертатися до суду в порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження» (ст. 28, 32, 33, 78, 79, 80), а також вживати заходів щодо розшуку боржника або його майна.

Після усунення обставин, які стали підставою для зупинення виконавчого провадження, державний виконавець зобов'язаний своєю постановою поновити виконавче провадження за власною ініціативою або заявою стягувача, яка затверджується начальником відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований. Копія постанови у 3-денний строк надсилається сторонам.

Якщо арештоване майно боржника передано на реалізацію, копії постанов про зупинення виконавчого провадження та про поновлення виконавчо-

го провадження надсилаються до підприємства, установи, організації, які здійснюють реалізацію майна боржника.

Як відбувається виконання рішень у разі відкриття кількох виконавчих проваджень щодо одного боржника?

У разі? якщо в органі державної виконавчої служби відкрито кілька виконавчих проваджень щодо одного й того самого боржника, вони об'єднуються у зведене виконавче провадження і на майно боржника накладається арешт у межах загальної суми стягнення, виконавчого збору і можливих витрат на виконавче провадження.

Якщо виконавчі провадження щодо одного й того самого боржника відкриті у кількох органах державної виконавчої служби, виконання вимог вищенаведеного положення забезпечується в порядку, встановленому Міністерством юстиції України.

З метою реалізації вимог цієї статті Департаментом державної виконавчої служби Міністерства юстиції України формуються відповідні банки даних про відкриття виконавчих проваджень у підрозділах державної виконавчої служби.

ПРОЦЕДУРА ЗВЕРНЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА МАЙНО БОРЖНИКА – ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Яким є порядок звернення стягнення на грошові кошти, інше майно боржника та у чому полягає його сутність?

Звернення стягнення на майно боржника полягає в його арешті (опису), вилученні та примусовій реалізації.

Стягнення за виконавчими документами в першу чергу звертається на кошти боржника в гривнях та іноземній валюті, інші цінності, у тому числі кошти на рахунках та вкладах боржника в установах банків та інших кредитних організаціях, на рахунки в цінних паперах у депозитаріях цінних паперів.

Готівкові кошти, виявлені у боржника, вилучаються.

За наявності даних про кошти та інші цінності боржника, що розміщені на рахунках і вкладах та на зберіганні в банках чи інших кредитних організаціях, на них накладається арешт.

У разі відсутності у боржника коштів та цінностей, достатніх для задоволення вимог стягувача, стягнення звертається також на належне боржникові інше майно, за винятком майна, на яке згідно з законом не може бути накладено стягнення. Звернення стягнення на майно боржника не зупиняє звернення стягнення на грошові кошти боржника. Боржник має право вказати ті види майна чи предмети, на які необхідно звернути стягнення в першу чергу. Остаточо черговість стягнення на кошти та інше майно боржника визначається державним виконавцем.

Якщо у виконавчому документі про стягнення грошових коштів не вказано певного номера рахунка, з якого мають бути стягнені грошові кошти, то в разі відсутності в боржника коштів та цінностей, достатніх для задоволення вимог стягувача, державний виконавець не пізніше місячного строку з дня відкриття виконавчого провадження зобов'язаний винести постанову про звернення стягнення на майно боржника, яку не пізніше трьох днів надсилає сторонам.

Якщо у виконавчому документі про стягнення грошових коштів вказаний певний номер рахунка, з якого мають бути стягнені грошові кошти, то в разі відсутності коштів на цьому рахунку державний виконавець не пізніше місячного строку з дня відкриття виконавчого провадження звертається до органу, який видав виконавчий документ, з клопотанням про заміну способу та порядку виконання рішення шляхом звернення стягнення на майно боржника або встановлення іншого способу та порядку виконання рішення.

Стягнення на майно боржника звертається в розмірах і обсягах, необхідних для виконання за виконавчим документом з урахуванням витрат на виконання та стягнення виконавчого збору. У випадках, коли боржник володіє майном спільно з іншими особами, стягнення звертається на його частку, що визначається судом за поданням державного виконавця.

Чи може бути звернуто стягнення на майно боржника, яке перебуває в інших осіб?

Державний виконавець має право на пропозицію боржника або стягувача звернути стягнення на майно боржника, що перебуває в інших осіб, а також на майно та кошти, належні боржникові від інших осіб.

Зазначені особи зобов'язані на запит державного виконавця надати у визначений ним строк відомості про належне боржникові майно, що перебуває у них, та майно чи кошти, які вони повинні передати боржникові.

Одержавши від названих осіб відомості про наявність майна боржника, державний виконавець описує це майно в присутності понятих, вилучає його і реалізує у встановленому законом порядку. Якщо особа, в якій перебуває майно боржника, перешкоджає державному виконавцеві у його вилученні, таке майно вилучається державним виконавцем у примусовому порядку, встановленому статтею 55 Закону України «Про виконавче провадження».

Готівкові кошти та майно, що належать боржникові від інших осіб, вилучаються державним виконавцем у цих осіб у присутності понятих на підставі ухвали суду.

На належні боржнику від інших осіб кошти, розміщені на рахунках в установах банків та інших фінансових установах, стягнення звертається державним виконавцем на підставі ухвали суду у встановленому законом порядку.

За ухилення від виконання розпоряджень державного виконавця на особу, в якій перебуває майно боржника, може бути накладено стягнення, передбачене Законом України «Про виконавче провадження».

Чи передбачає законодавство про виконавче провадження види майна, на яке не може бути звернено стягнення?

Так, передбачає. Не допускається звернення стягнення на майно, зазначене в Переліку видів майна громадян, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами.

Такий перелік міститься в Додатку до Закону України «Про виконавче провадження» (див.: Додаток 3).

Яким чином державний виконавець з'ясовує наявність у боржника майна або майнових прав?

Необхідною стадією виконавчого провадження є встановлення місцезнаходження наявного боржнику майна, котре залежить від певної інформації, яка має сприяти здійсненню державним виконавцем його повноважень.

Державний виконавець має право офіційно звернутися до всіх органів, організацій, посадових осіб, громадян і юридичних осіб на території України, які у встановлений ним строк повинні надати йому безкоштовно документи або їх копії, необхідні для здійснення його повноважень, що також можуть бути використані для розшуку майна. Для впровадження цього положення державний виконавець звертається за інформацією про наявність у боржника майна або майнових прав до таких організацій:

- податкових інспекцій (за місцем проживання боржника);
- державних нотаріальних контор та приватних нотаріусів;
- бюро технічної інвентаризації;
- органів ДАІ, що реєструють транспортні засоби;
- підприємств, де працює боржник;
- органів виконавчої влади та місцевого самоврядування тощо.

У чому полягає зміст арешту і вилучення майна боржника, та за якою процедурою вони здійснюються?

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про виконавче провадження» заходами примусового виконання рішень є:

- звернення стягнення на майно боржника;
- звернення стягнення на заробітну плату (заробіток), доходи, пенсію, стипендію боржника;
- вилучення у боржника і передавання стягувачеві певних предметів, зазначених у рішенні;
- інші заходи, передбачені рішенням.

Процесуальний порядок накладення арешту на майно боржника регламентується ст. 55 Закону України «Про виконавче провадження». Зокрема, арешт на майно боржника може накладатися державним виконавцем шляхом:

- винесення постанови про відкриття виконавчого провадження, якою накладається арешт на майно боржника та оголошується заборона на його відчуження;

- винесення постанови про арешт коштів та інших цінностей боржника, розміщених на рахунках і вкладках чи на зберіганні в банках або інших фінансових установах;
- винесення постанови про арешт майна боржника та оголошення заборони на його відчуження;
- проведення опису майна боржника і накладення на нього арешту.

Державним виконавцем за постановою про відкриття виконавчого провадження або за постановою про арешт майна боржника та оголошення заборони на його відчуження може бути накладений арешт у межах суми стягнення за виконавчими документами з урахуванням витрат, пов'язаних з проведенням виконавчих дій на виконання на все майно боржника або на окремо визначене майно боржника. У разі потреби постановою, якою накладено арешт на майно боржника та оголошено заборону на його відчуження, надсилається державним виконавцем до органу нотаріату та інших органів, що здійснюють реєстрацію майна або ведуть реєстр заборони на його відчуження.

Копія постанови державного виконавця про арешт коштів чи майна боржника не пізніше наступного після її винесення дня надсилається боржнику та відповідно до банків чи інших фінансових установ або органів, зазначених у частині другій цієї статті.

Постанова державного виконавця про арешт коштів чи майна боржника може бути оскаржена боржником начальнику відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, або до суду у 10-денний строк.

Про проведення опису майна боржника і накладення на нього арешту державний виконавець складає акт опису й арешту майна боржника. Під час проведення опису й арешту майна боржника державний виконавець має право оголосити заборону розпоряджатися ним, а у разі потреби – обмежити права користування майном або вилучити його у боржника та передати на зберігання іншим особам, про що зазначається в акті опису й арешту. Види, обсяги і строк обмеження встановлюються державним виконавцем у кожному конкретному випадку з урахуванням властивостей майна, його значення для власника, необхідності використання та інших обставин.

Порушення заборони державного виконавця розпоряджатися або користуватися майном, на яке накладено арешт, тягне за собою відповідальність зберігача майна, передбачену законом.

Арешт застосовується:

- для забезпечення збереження майна боржника, що підлягає наступному передаванню стягувачеві або реалізації;
- для виконання рішення про конфіскацію майна боржника;
- при виконанні ухвали суду про накладення арешту на майно, що належить відповідачу і перебуває у нього чи в інших осіб.

Вилучення арештованого майна з передаванням його для реалізації проводиться у строк, встановлений державним виконавцем, але не раніше, ніж через п'ять днів після накладення арешту. Продукти та інші речі, що швидко псуються, вилучаються і передаються для продажу негайно після накладення арешту.

Цінні папери, ювелірні та інші побутові вироби із золота, срібла, платини і металів платинової групи, дорогоцінних каменів і перлів, а також лом і окремі частини таких виробів, виявлені при опису, на які накладено арешт, підлягають обов'язковому вилученню і негайно передаються на зберігання установам Національного банку України. Арешт на цінні папери накладається в порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 22.09.1999 р. № 1744.

Державний виконавець зобов'язаний подбати про забезпечення умов реалізації майна боржника, які не ущемлюють його законних інтересів.

Чи має право боржник на визначення першочерговості звернення стягнення на належне йому майно?

Під час проведення опису боржник має право зазначити ті види майна або предмети, на які слід звернути стягнення в першу чергу.

Державний виконавець зобов'язаний задовольнити вимоги боржника, якщо вони не порушують інтересів стягувача і не ускладнюють виконання рішення.

Як бути, коли державний виконавець відмовив у задоволенні вимог боржника щодо першочерговості звернення стягнення на пропонувані види майна або предмети?

У такому випадку боржник має право звернутися з відповідною скаргою до суду, в якій має бути чітко аргументовано, що вимоги боржника не порушують інтересів стягувача і не ускладнюють виконання рішення.

Яким чином забезпечується збереження вилученого у боржника майна?

Майно, на яке накладено арешт, за винятком майна, яке державний виконавець зобов'язаний передати на зберігання установам Національного банку України (ч. 8 ст. 55 Закону України «Про виконавче провадження»), переда-

ється на зберігання боржникові або іншим особам, призначеним державним виконавцем (далі – зберігачеві), під розписку в акті опису. Копія

акта опису майна видається боржникові, стягувачеві, а у випадках, коли обов'язок зберігання майна покладено на іншу особу, – також зберігачеві.

Особа, якій передано на зберігання описане майно, може ним користуватися, якщо особливості цього майна у разі користування не призведуть до його знищення або зменшення цінності.

Зберігач, якщо ним призначено не боржника або члена його сім'ї, одержує за зберігання майна винагороду, розмір якої встановлюється за угодою зберігача з державним виконавцем.

Порушення заборони державного виконавця розпоряджатися або користуватися майном, на яке накладено арешт, тягне за собою відповідальність зберігача майна, передбачену законом.

Як бути громадянину, коли державний виконавець наклав арешт на його майно як на майно, що належить боржнику?

Стаття 59 Закону України «Про виконавче провадження» визначає, що особа, яка вважає, що майно, на яке накладено арешт, належить їй, а не боржникові, може звернутися до суду з позовом про визнання права на майно і про звільнення майна з-під арешту.

У разі прийняття судом рішення про звільнення майна з-під арешту або сплати боржником повної суми боргу за виконавчим документом до реалізації арештованого майна боржника, майно звільняється з-під арешту за постановою державного виконавця не пізніше наступного дня, коли йому стало відомо про такі обставини.

Копія постанови про звільнення майна з-під арешту надсилається боржнику та до органу (установи), якому була надіслана постанова про накладення арешту на майно боржника на виконання.

В яких випадках майно боржника може бути звільнено з-під арешту?

Майно боржника може бути звільнено з-під арешту за постановою начальника відповідного відділу державної виконавчої служби, якому підпорядкований державний виконавець, якщо під час розгляду відповідної скарги боржника виявлено порушення встановленого законом порядку накладення арешту. Копія постанови начальника органу державної виконавчої служби про звільнення майна боржника з-під арешту не пізніше наступного після її

винесення дня надсилається сторонам та до відповідного органу (установи) для зняття арешту, а про відмову у звільненні майна боржника з-під арешту – боржнику.

За наявності письмового висновку експерта щодо неможливості чи нецільності реалізації арештованого майна боржника у зв'язку із значним ступенем його зносу, пошкодженням або коли витрати, пов'язані із зверненням на нього стягнення, перевищать грошову суму, за яку воно може бути реалізовано, майно боржника може бути звільнено з-під арешту за постановою державного виконавця, яка затверджується начальником відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований. Копія постанови державного виконавця про звільнення майна боржника з-під арешту не пізніше наступного після її винесення дня надсилається сторонам та до відповідного органу (установи) для зняття арешту.

У всіх інших випадках стосовно незакінчених виконавчих проваджень арешт з майна чи коштів може бути знятий за рішенням суду.

Чи може бути звернуто стягнення на таке майно боржника як будинок, квартира, приміщення чи земельна ділянка?

Так, може. Стаття 62 Закону України «Про виконавче провадження» визначає, що звернення стягнення на будинок, квартиру, інше приміщення, земельну ділянку, що є нерухомим майном, провадиться у разі відсутності у боржника достатніх коштів чи рухомого майна. При цьому в першу чергу провадиться звернення стягнення на окрему від будинку земельну ділянку, інше приміщення, що належать боржникові.

В останню чергу звертається стягнення на жилий будинок чи квартиру.

Разом з жилим будинком стягнення звертається також на прилеглу земельну ділянку, що належить боржникові.

У разі звернення стягнення на будинок, квартиру, приміщення, земельну ділянку державний виконавець запитує відповідні місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування про належність зазначеного майна боржникові на праві власності та його вартість, а також запитує нотаріальний орган, чи не перебуває це майно під арештом.

Одержавши документальне підтвердження належності боржникові на праві власності будинку чи іншого нерухомого майна, державний виконавець накладає на них арешт шляхом опису й оцінки за їх вартістю на момент арешту та надсилає нотаріальному органу за місцем перебування майна вимогу про реєстрацію даного факту. Про накладення арешту на будинок чи інше не-

рухоме майно, заставлене третім особам, державний виконавець невідкладно повідомляє цих осіб.

У разі відсутності документів, що характеризують об'єкт нерухомості, у зв'язку з чим його неможливо підготувати до реалізації, виготовлення таких документів здійснюється у встановленому порядку за рахунок коштів стягувача. Якщо стягувач у 20-денний строк, з дня одержання відповідного повідомлення державного виконавця, не авансує витрати на виготовлення документів, що характеризують об'єкт нерухомості, арешт з нього знімається.

Реалізація належних боржникові будинку, квартири та іншого нерухомого майна провадиться відповідно до закону шляхом продажу з прилюдних торгів.

За яких умов здійснюється звернення стягнення на заробітну плату та інші доходи боржника?

Стягнення на заробітну плату (заробіток), пенсію, стипендію та інші доходи боржника звертається при відсутності у боржника коштів на рахунках у фінансових установах, відсутності чи недостатності майна боржника для повного покриття належних до стягнення сум, а також при виконанні рішень про стягнення періодичних платежів та стягнень на суму, що не перевищує двох мінімальних розмірів заробітної плати.

За іншими виконавчими документами державний виконавець має право звернути стягнення на заробітну плату та інші доходи боржника, не вживаючи заходів примусового звернення стягнення на майно боржника, за письмовою заявою стягувача та за погодженням з боржником.

Яким чином державний виконавець здійснює звернення стягнення на заробітну плату (заробіток), пенсію чи стипендію боржника?

Відрахування із заробітної плати (заробітку) чи стипендії громадян проводить адміністрація підприємств, установ і організацій на підставі надісланих їм державним виконавцем виконавчих документів.

Якщо боржник змінить місце роботи або місце проживання чи навчання, підприємства, установи, організації, які отримали виконавчий документ, повертають його не пізніше як у 3-денний строк державному виконавцеві з відміткою про нове місце роботи, проживання чи навчання боржника, якщо воно відоме, а також повідомляють про проведені ними стягнення періодичних платежів за виконавчими документами. У разі неподання зазначених відомостей з неповажних причин винних у цьому посадових осіб може бути притягнуто до відповідальності, передбаченої законом.

На які інші види доходів боржника може бути звернуто стягнення?

Відповідно до ст. 69 Закону України «Про виконавче провадження» стягнення може бути звернуто на такі доходи:

- доходи, отримані фізичною особою, яка є суб'єктом підприємницької діяльності;
- доходи за працю в колективному сільськогосподарському (фермерському) господарстві;
- авторську винагороду за твори літератури, науки або мистецтва, премії, що присуджуються за видатні досягнення в галузі науки, літератури і мистецтва, винагороду за відкриття, винахід, на який видано авторське свідоцтво, корисну модель, промисловий зразок і раціоналізаторську пропозицію;
- суми на відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, а також втратою годувальника.

Яким є законодавчо встановлений розмір відрахувань із заробітної плати та інших видів доходів боржника?

Розмір відрахувань із заробітної плати та інших видів доходів боржника вираховується із суми, що залишається після утримання податків.

Обмеження розміру відрахувань із заробітної плати встановлюється законодавством про працю.

Із заробітної плати боржника може бути утримано за виконавчими документами до повного погашення заборгованості:

- у разі стягнення аліментів, відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, а також втратою годувальника, та збитків, заподіяних злочином, – п'ятдесят відсотків заробітної плати боржника;
- за всіма іншими видами стягнень, якщо інше не передбачено законом, – двадцять відсотків.

Загальний розмір усіх відрахувань при кожній виплаті заробітної плати не може перевищувати п'ятдесят відсотків заробітної плати, яка належить до виплати працівникові, у тому числі при відрахуванні за кількома виконавчими документами. Це обмеження не поширюється на відрахування із заробітної плати при відбудованні виправних робіт і при стягненні аліментів на неповнолітніх дітей, у цих випадках розмір відрахувань із заробітної плати не може перевищувати сімдесят відсотків.

Ці правила застосовуються також при зверненні стягнення на належні боржникові стипендію та інші доходи боржника, визначені ст. 69 Закону України «Про виконавче провадження».

Звернення стягнення на пенсію здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Чи передбачає чинне законодавство види коштів, на які не може бути звернено стягнення в порядку виконавчого провадження?

Статтею 73 Закону України «Про виконавче провадження» визначено, що стягнення не може бути звернено на такі виплати:

- вихідну допомогу, яка виплачується у разі звільнення працівника;
- компенсацію працівникові за невикористану відпустку, крім випадків, коли особа при звільненні одержує компенсацію за відпустку, не використану протягом кількох років;
- компенсації працівникові витрат у зв'язку з переведенням, направленням на роботу чи відрядженням до інших місцевостей;
- польове забезпечення, надбавки до заробітної плати, інші кошти, які виплачуються замість добових і квартирних;
- матеріальну допомогу особам, які втратили право на допомогу по безробіттю;
- допомогу по вагітності та пологах;
- одноразову допомогу при народженні дитини;
- допомогу по догляду за дитиною;
- допомогу особам, зайнятим доглядом трьох і більше дітей віком до 16 років, по догляді за дитиною-інвалідом, по тимчасовій непрацездатності у зв'язку з доглядом за хворою дитиною; інші допомоги на дітей, передбачені законодавством;
- допомогу на лікування;
- допомогу на поховання;
- щомісячну грошову допомогу у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та особистого підсобного господарства громадян, які проживають на території радіоактивного забруднення;
- дотації на обіди, придбання путівок до санаторіїв і будинків відпочинку за рахунок фонду споживання.

Стягнення не провадиться також з таких виплат:

- сум неоподаткованого розміру матеріальної допомоги;
- грошової компенсації за видане обмундирування і натуральне постачання;
- вихідної допомоги у разі звільнення (виходу у відставку) з військової служби та з органів внутрішніх справ, а також грошового забезпечення, що не має постійного характеру, та в інших випадках, передбачених законодавством.

Яким є порядок звернення стягнення аліментів?

Розмір заборгованості по аліментах визначається державним виконавцем за місцем виконання рішення виходячи з фактичного заробітку (доходів), одержаного боржником за час, протягом якого стягнення не провадилося, або одержуваного ним на момент визначення заборгованості у твердій грошовій сумі або у відсотковому відношенні. Якщо боржник у цей період не працював, заборгованість визначається виходячи з середньої заробітної плати для даної місцевості. Державний виконавець у разі надходження виконавчого документа повинен підрахувати розмір заборгованості по аліментах і повідомити про нього стягувача і боржника.

З осіб, зобов'язаних сплачувати аліменти, у разі виїзду їх для постійного проживання у країні, з якими Україна не має договорів про надання правової допомоги, стягнення аліментів провадиться на час виїзду за рішенням суду за весь період до досягнення дитиною повноліття.

З осіб, які працюють за контрактами в іноземних державах і одержують заробітну плату тільки за кордоном, аліменти стягуються в порядку та розмірах, передбачених законом. Після закінчення передбаченого законом строку для стягнення аліментів власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган, який провадив стягнення, повертає виконавчий документ до органу державної виконавчої служби з відміткою щодо повного перерахування стягувачу утриманих сум аліментів. У разі, коли утримані суми аліментів стягувачу не перераховані, державний виконавець письмово повідомляє стягувача про розмір заборгованості та роз'яснює йому права, встановлені ч. 1 ст. 86 Закону України «Про виконавче провадження».

У разі неможливості стягнення аліментів із заробітної плати чи інших доходів боржника протягом трьох місяців підряд, якщо боржник не працює і не одержує доходів, стягнення звертається на майно боржника.

За наявності спору питання про розмір заборгованості по аліментах вирішується за заявою заінтересованої особи судом у порядку, встановленому законом. Державний виконавець зобов'язаний здійснювати систематичний контроль за правильним і своєчасним відрахуванням утриманих сум аліментів стягувачам.

Що таке виконавчий збір та в яких випадках він підлягає сплаті?

Виконавчий збір – це оплата боржником здійснення державним виконавцем щодо нього юридично значимих дій, що стягується в примусовому поряд-

ку, або своерідна штрафна санкція за невиконання боржником в добровільному порядку виконавчого документа.

Питання щодо стягнення виконавчого збору регламентуються ст. 46 Закону України «Про виконавче провадження». Так, у разі невиконання рішення у строк, установлений для добровільного його виконання, з боржника постановою державного виконавця, яка затверджується начальником відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, стягується виконавчий збір у розмірі 10 відсотків від фактично стягненої суми або вартості майна боржника, яке передане стягувачу за виконавчим документом, а в разі невиконання рішення немайнового характеру в строк, встановлений для добровільного його виконання, з боржника після повного виконання рішення в тому ж порядку стягується виконавчий збір у розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з боржника – громадянина і в розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – з боржника – юридичної особи. Постанова про стягнення виконавчого збору виноситься при першому надходженні виконавчого документа державному виконавцю. При наступних пред'явленнях до виконання виконавчого документа державному виконавцеві виконавчий збір стягується в частині, що не була стягнута при попередньому виконанні.

У разі, коли стягнутої з боржника суми недостатньо для повного задоволення вимог стягувача, виконавчий збір сплачується пропорційно від стягнутої суми. Постанова про стягнення виконавчого збору не пізніше ніж наступного дня після її винесення надсилається боржнику і може бути оскаржена до суду в 10-денний строк.

У разі закриття виконавчого провадження у зв'язку із скасуванням рішення, що підлягало виконанню на основі виконавчого документа, виконавчий збір повертається боржникові.

У разі, коли виконавче провадження закінчено, а виконавчий збір не стягнуто, постанова про стягнення виконавчого збору виділяється в окреме провадження і підлягає виконанню в порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження».

Постанова державного виконавця про стягнення виконавчого збору може бути скасована за заявою боржника начальником відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, якщо боржник оплатить витрати, пов'язані з проведенням виконавчих дій, у разі:

– прийняття судом відмови стягувача від стягнення;

- смерті або оголошення померлим стягувача чи визнання його безвісно відсутнім або ліквідації стягувача – юридичної особи, якщо виконання вимог стягувача у виконавчому провадженні не допускає правонаступництва;
- повернення виконавчого документа без виконання на вимогу суду або іншого органу (посадової особи), який видав виконавчий документ, або на письмову вимогу чи заяву стягувача.

Постанова про стягнення виконавчого збору може бути скасована за поданням державного виконавця начальником відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, у разі:

- смерті або оголошення померлим боржника або визнання його безвісно відсутнім чи ліквідації боржника – юридичної особи, якщо виконання обов'язків боржника у виконавчому провадженні не допускає правонаступництва;
- недостатності майна юридичної особи – боржника, що ліквідується;
- скасування рішення суду або іншого органу (посадової особи), яке підлягало виконанню на підставі виконавчого документа.

В яких випадках виконавчий збір не підлягає стягненню?

Виконавчий збір не стягується із страховиків, які здійснюють державне обов'язкове особисте страхування, при виконанні державними виконавцями рішень про стягнення коштів за державним обов'язковим особистим страхуванням, а також з осіб, звільнених від його сплати згідно з законодавством, а також за виконавчими документами про конфіскацію майна, стягнення періодичних платежів, стягнення виконавчого збору, накладення арешту на майно для забезпечення позовних вимог (ч. 2 ст. 46 Закону України «Про виконавче провадження»).

ПРОЦЕДУРА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ У НЕМАЙНОВИХ СПОРАХ

Що собою являє виконання рішень у немайнових спорах та якими є умови виконання таких рішень?

У виконавчому провадженні, окрім рішень щодо майнових стягнень, також виконанню підлягають й рішення у немайнових спорах, а саме:

- про зобов'язання боржника особисто вчинити певні дії або утриматись від них;
- про поновлення на роботі;
- про відібрання дитини;
- про виселення боржника;
- про вселення боржника;
- про примусовий обмін;
- про заборону діяльності об'єднання громадян.

Умови виконання вищеперелічених рішень визначаються Главою 8 Закону України «Про виконавче провадження».

Яким є порядок виконання рішень, за якими боржник зобов'язаний особисто вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення?

Після відкриття виконавчого провадження по виконавчому документу, який зобов'язує боржника вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, державний виконавець відповідно до ст. 24 Закону України «Про виконавче провадження» визначає йому строк добровільного виконання рішення.

У разі невиконання без поважних причин цих вимог державний виконавець застосовує до боржника штрафні санкції чи інші заходи, передбачені законодавством, і призначає новий строк виконання. Якщо після цього рішення не буде виконано і виконання може бути проведено без участі боржника, державний виконавець організовує виконання відповідно до повноважень, наданих йому законом, а на боржника державним виконавцем накладається штраф у сумі двократного розміру витрат на проведення виконавчих дій у порядку, встановленому ч. 2 ст. 87 Закону України «Про виконавче провадження».

Якщо виконати рішення без участі боржника неможливо, державний виконавець застосовує до боржника штрафні санкції та інші заходи, передбачені статтею 87 Закону України «Про виконавче провадження», після чого виконавчий документ постановою державного виконавця, затвердженою началь-

ником відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, повертається до суду чи іншого органу, що видав виконавчий документ.

Яким чином виконується рішення про поновлення на роботі?

Рішення про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного працівника виконується негайно. Виконання рішення вважається завершеним з моменту фактичного допущення зазначеного працівника до виконання попередніх обов'язків на підставі відповідного акта органу, що прийняв незаконне рішення про звільнення або переведення працівника.

У разі невиконання власником або уповноваженим ним органом (посадовою особою) рішення про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного працівника державний виконавець застосовує до них штрафні санкції та інші заходи, передбачені Законом України «Про виконавче провадження».

Як виконується рішення про відібрання дитини?

Під час виконання рішення про відібрання дитини державний виконавець здійснює виконавчі дії з обов'язковою участю особи, якій дитина передається на виховання, та із залученням представників органів опіки й піклування.

Іноколи державний виконавець може ставити перед судом питання про винесення ухвали про тимчасове влаштування дитини до дитячого чи лікувального закладу з тим, щоб підготувати її до передавання позивачеві.

Коли боржник перешкоджає виконанню рішення про відібрання дитини, державний виконавець виносить постанову про накладення штрафу на боржника в розмірі від двох до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а в разі повторного невиконання рішення без поважних причин державний виконавець у тому ж порядку накладає штраф на боржника в подвійному розмірі. При подальшому невиконанні рішення боржником державний виконавець порушує клопотання перед судом про кримінальну відповідальність боржника за невиконання рішення.

Практика виконання цього рішення свідчить, що їх успішність забезпечується шляхом залучення до виконання органів опіки й піклування.

Яким є порядок та умови виконання рішення про виселення боржника?

Виконання даного виду рішення полягає у звільненні боржником приміщення, зазначеного у виконавчому документі, від майна, домашніх тварин, а

також у забороні такій особі користуватися цим приміщенням. Примусовому виселенню підлягають лише особи, які визначені у виконавчому документі.

Виконання рішення про виселення боржника провадиться лише у разі, якщо боржником воно не виконано в установлений державним виконавцем строк, визначений відповідно до ст. 24 Закону України «Про виконавче провадження».

Примусове виконання рішення про виселення боржника здійснюється державним виконавцем не пізніше 60 робочих днів з моменту невиконання боржником рішення про його виселення в установлений державним виконавцем строк, визначений відповідно до ст. 24 Закону України «Про виконавче провадження».

Державний виконавець зобов'язаний письмово повідомити боржника про день і час примусового виселення. Відсутність боржника, повідомленого про день і час виселення, не є перешкодою для виконання рішення.

Виселення здійснюється у присутності понятих за сприянням органів внутрішніх справ з обов'язковим описом майна державним виконавцем. Один примірник акта опису майна вручається під розписку боржникові. Державний виконавець у необхідних випадках забезпечує в установленому порядку зберігання майна боржника, але не більше як три роки, з покладенням понесених витрат на боржника.

Після завершення трирічного строку невитребуване майно реалізується в порядку, передбаченому для реалізації безхазяйного майна.

Якщо виконання рішення здійснюється, коли відсутні особи, котрі підлягають виселенню, державний виконавець зобов'язаний провести опис майна та зазначити його вартість.

Описане майно передається на відповідальне зберігання особі, яка державним виконавцем призначена охоронцем майна.

Передане на зберігання майно боржника видається йому державним виконавцем на підставі акта після сплати боржником витрати на його збереження. Якщо боржник відмовляється сплатити витрати за зберігання майна, вони компенсуються за рахунок реалізації частини майна боржника.

Про виконання рішення про виселення боржника державним виконавцем складається акт, що підписується особами, які брали участь у виконанні.

Якщо особі, яка підлягає виселенню, має бути надано інше жите приміщення, державний виконавець надсилає відповідному житловому чи іншому органу повідомлення про строк виконання рішення щодо надання такого приміщення. У разі ненадання у визначений строк іншого жилого приміщення

державний виконавець складає про це акт і звертається до суду з поданням про визначення порядку подальшого виконання рішення. До вирішення судом цього питання виконавчі дії не провадяться.

Якщо особа самостійно вселилася в приміщення, з якого вона була примусово виселена, повторне її виселення може бути здійснено державним виконавцем на підставі ухвали суду, який прийняв рішення про виселення. Виконавче провадження у цьому разі підлягає поновленню за постановою державного виконавця.

Як здійснюється виконання рішення про вселення стягувача?

Примусове вселення полягає у забезпеченні державним виконавцем безперешкодного входження стягувача у приміщення, вказане у виконавчому документі, та його проживання (перебування) в ньому.

Після одержання виконавчого документа про вселення стягувача державний виконавець встановлює строк для добровільного його виконання боржником. У разі добровільного виконання рішення про вселення стягувач і боржник підписують акт, який передається державному виконавцеві разом із заявою стягувача про повернення йому виконавчого документа.

У разі невиконання рішення про вселення стягувача у добровільному порядку вселення здійснюється примусово державним виконавцем.

Державний виконавець зобов'язаний письмово повідомити боржника і стягувача про день і час примусового вселення.

Відсутність боржника, повідомленого про день і час вселення, не є перешкодою для виконання рішення про вселення.

У разі, якщо боржник перешкоджає виконанню рішення про вселення стягувача, до нього застосовуються штрафні санкції, передбачені ст. 87 Закону України «Про виконавче провадження», та вселення здійснюється у присутності понятих, із залученням працівників органів внутрішніх справ.

Про виконання рішення про вселення стягувача державним виконавцем складається акт, що підписується особами, які брали участь у виконанні.

У разі подальшого перешкоджання боржником проживанню (перебуванню) стягувача у приміщенні, в яке його вселено, стягувач має право звернутися до державного виконавця з заявою про відновлення виконавчого провадження. У цьому випадку державний виконавець має право повторно провести примусове вселення стягувача та застосувати до боржника подвійні штрафні санкції, передбачені ст. 87 Закону України «Про виконавче провадження». Виконавче провадження не відновлюється і повторно примусове вселення стя-

гувача не провадиться, якщо особа, яка перешкоджає його проживанню (перебуванню), не є боржником. Питання про вселення стягувача у цьому випадку вирішується в судовому порядку.

За якою процедурою здійснюється виконання рішення про примусовий обмін?

Державний виконавець, одержавши виконавчий документ про примусовий обмін, встановлює строк для добровільного виконання рішення боржником. У разі добровільного виконання рішення стягувач і боржник підписують акт, який передається державному виконавцеві разом із заявою стягувача про повернення йому виконавчого документа.

У разі невиконання рішення про примусовий обмін у добровільному порядку державний виконавець здійснює його примусове виконання відповідно до статей 79 і 80 Закону України «Про виконавче провадження».

Про виконання рішення про примусовий обмін державний виконавець складає акт, що підписується стягувачем і боржником.

ЗАКІНЧЕННЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ. ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Що собою являє закінчення виконавчого провадження?

Закінчення виконавчого провадження означає завершення процедури звернення виконавчого документа до виконання з підстав, передбачених законом.

В яких випадках виконавче провадження підлягає закінченню?

Відповідно до ст. 37 Закону України «Про виконавче провадження» виконавче провадження підлягає закінченню у випадках:

- визнання відмови стягувача від примусового виконання рішення суду;
- визнання судом мирової угоди між стягувачем і боржником про закінчення виконавчого провадження;
- смерті або оголошення померлим стягувача чи боржника, визнання безвісно відсутнім боржника або стягувача, ліквідації юридичної особи – сторони виконавчого провадження, якщо виконання їх обов'язків чи вимог у виконавчому провадженні не допускає правонаступництва;
- скасування рішення суду або іншого органу (посадової особи), яке підлягало виконанню на підставі виконавчого документа, або визнання судом виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню;
- письмової відмови стягувача від одержання предметів, вилучених у боржника при виконанні рішення про передавання їх стягувачеві, або знищення речі, яка мала бути передана стягувачеві натурою;
- закінчення передбаченого законом строку для даного виду стягнення;
- фактичного повного виконання рішення згідно з виконавчим документом;
- повернення виконавчого документа без виконання на вимогу суду або іншого органу (посадової особи), які видали виконавчий документ, або на письмову вимогу стягувача;
- направлення виконавчого документа за належністю до іншого відділу державної виконавчої служби;
- повернення виконавчого документа до суду чи іншого органу (посадової особи), які видали виконавчий документ, у випадку, передбаченому ч. 3 ст. 76 Закону України «Про виконавче провадження»;

– якщо рішення фактично виконане під час виконання рішення Європейського суду з прав людини.

Про закінчення виконавчого провадження державний виконавець виносить постанову, яка затверджується начальником відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований. Копія постанови у 3-денний строк надсилається сторонам та суду або іншому органу (посадовій особі), які видали виконавчий документ.

Постанова державного виконавця про закінчення виконавчого провадження може бути оскаржена сторонами до начальника відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, або до суду у 10-денний строк.

Які наслідки має закінчення виконавчого провадження?

У разі закінчення виконавчого провадження згідно із ст. 37 Закону України «Про виконавче провадження», крім направлення виконавчого документа за належністю до іншого органу державної виконавчої служби; повернення виконавчого документа стягувачу згідно із ст. 40 Закону України «Про виконавче провадження»; повернення виконавчого документа до суду або іншого органу (посадовій особі), який його видав, згідно із ст. 40 Закону України «Про виконавче провадження», припиняється чинність арешту майна боржника, скасовуються інші здійснені державним виконавцем заходи примусового виконання рішення, а також провадяться інші дії, необхідні у зв'язку з завершенням виконавчого провадження.

Завершене виконавче провадження не може бути розпочате знову, крім випадків, передбачених Законом України «Про виконавче провадження».

Якщо у виконавчому провадженні державним виконавцем був накладений арешт на майно боржника, у постанові про закінчення виконавчого провадження, повернення виконавчого документа стягувачу або повернення виконавчого документа до суду або іншого органу (посадовій особі), який його видав, державний виконавець зазначає про скасування арешту, накладеного на майно боржника.

За заявою боржника державний виконавець видає йому додаткові копії постанови, вказаної у частині другій цієї статті, для її пред'явлення до органу нотаріату та інших органів, що здійснюють реєстрацію майна або ведуть реєстр заборони на його відчуження для зняття арешту з майна.

Які гарантії захисту прав стягувача у виконавчому провадженні?

Стягувач має право звернутися з позовом до юридичної особи, яка зобов'язана провадити стягнення коштів з боржника, у разі невиконання рішення

ня з вини цієї юридичної особи. При цьому стягувач звільняється від сплати державного мита.

Збитки, заподіяні державним виконавцем громадянам чи юридичним особам при здійсненні виконавчого провадження, підлягають відшкодуванню в порядку, передбаченому законом.

У виконавчому провадженні на дії (бездіяльність) державного виконавця та інших посадових осіб державної виконавчої служби стосовно виконання рішення або відмову у здійсненні передбачених законом дій стягувачем чи боржником може бути подана скарга до начальника відповідного органу державної виконавчої служби, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець, або до відповідного суду.

Скарга у виконавчому провадженні стосовно виконання судових рішень на дії (бездіяльність) державного виконавця або начальника органу державної виконавчої служби подається до суду, який видав виконавчий документ (див.: Додаток 4). Скарги стосовно виконання інших рішень подаються до суду за місцем знаходження відповідного органу державної виконавчої служби, крім скарг на дії (бездіяльність) державних виконавців та посадових осіб Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України та відділів державної виконавчої служби Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, обласних, Київського та Севастопольського міських управлінь юстиції, які подаються до апеляційного суду за місцем знаходження відповідного органу державної виконавчої служби.

Скарга у виконавчому провадженні подається у письмовій формі та повинна включати:

- назву органу державної виконавчої служби, до якого подається скарга;
- точну назву стягувача та боржника, їх місце проживання (для фізичних осіб) або знаходження (для юридичних осіб), а також назву представника сторони виконавчого провадження, коли скарга подається представником;
- реквізити виконавчого документа (назва виконавчого документа, орган, який його видав, дата видачі виконавчого документа та його номер, резолютивна частина виконавчого документа);
- зміст оскаржуваних дій (бездіяльності) та норму закону, яка порушена;
- виклад обставин, якими скаржник обґрунтовує свої вимоги;
- підпис скаржника або його представника із зазначенням дати подання скарги.

Скарга, подана у виконавчому провадженні до начальника органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, розглядається у 10-денний строк. За наслідками розгляду скарги начальник органу державної виконавчої служби вносить постанову про задоволення чи відмову в задоволенні скарги, яка у 10-денний строк може бути оскаржена до вищестоящого органу державної виконавчої служби або до суду. Скарги, подані без дотримання вимог, викладених у частині третій цієї статті, розглядаються начальником органу державної виконавчої служби у порядку, встановленому Законом України «Про звернення громадян».

ЗРАЗКИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ

ДОДАТОК 1

**ЖМЕРИНСЬКИЙ МІСЬКРАЙОННИЙ
СУД ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Заявник:

Перечко Маргарита Семенівна

22100, м. Жмеринка Вінницької обл.,

вул. Ушинського, буд. 192, кв. 145

тел.: 8 (04332) 2-50-23

ЗАЯВА

***про поновлення строку для пред'явлення
виконавчого листа до виконання***

17 травня 2002 року Жмеринський міськрайонний суд Вінницької області, розглянувши цивільну справу №2-276/02, задовольнив мій позов до Сидоренка Петра Васильовича про відшкодування шкоди, завданої мені внаслідок злочину в сумі 5000 грн.

Після ухвалення зазначеного рішення я отримала виконавчий лист і мала намір пред'явити його до виконання, але Сидоренко П. В. попросив мене цього не робити і пообіцяв протягом двох років добровільно відшкодувати завдану мені шкоду, що підтверджується доданою до заяви розпискою. Свої зобов'язання він не виконав, оскільки відшкодував мені лише 1000 грн. У зв'язку з цим на початку червня 2006 року я вирішила пред'явити виконавчий лист до виконання, звернувшись до відділу державної виконавчої служби Жмеринського міського управління юстиції.

Державний виконавець відділу державної виконавчої служби Жмеринського міського управління юстиції Тимошук О. Ф. відмовив мені у прийнятті виконавчого документа до виконання і запропонував звернутися до суду, оскільки встановлений п. 1 ч. 1 ст. 21 Закону України «Про виконавче провадження» трирічний строк на його пред'явлення на той час вже минув.

Вважаю, що встановлений законом трирічний строк на пред'явлення виконавчого листа до виконання я пропустила з поважних причин, оскільки Сидоренко П. В. не виконав взяті на себе зобов'язання, тобто не відшкодував завдану мені шкоду в повному обсягу.

На підставі викладеного та згідно із ст. 371 ЦПК України,

Прошу:

Поновити пропущений мною строк для пред'явлення до виконання виконавчого листа № 2-276/02 про стягнення з Сидоренка Петра Васильовича на мою користь майнової шкоди, завданої мені внаслідок злочину в сумі 5000 грн.

Додатки:

1. Копія розписки Сидоренка П. В.
2. Копія заяви.

15 червня 2005 р.

Перечко М. С. _____

(підпис)

ДОДАТОК 2

ТУЛЬЧИНСЬКИЙ РАЙОННИЙ СУД ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Боржник:

Мироненко Микола Іванович

23600, м. Тульчин, вул. Пушкіна, 18, кв. 6

тел. (04335) 6-44-75

ЗАЯВА

про відстрочку, розстрочку та зміну порядку виконання рішення

Тульчинським районним судом було винесено рішення в цивільній справі № 476/06 від 31 жовтня 2006 р. за позовом комунального підприємства «Тепломережа-1» до Мироненка М. І. про стягнення боргу. 11 грудня 2006 р. Тульчинським районним судом було видано виконавчий лист. Державною виконавчою службою Тульчинського районного управління юстиції було проведено опис майна на суму 230 грн та накладено арешт на це майно.

Згідно з рішенням суду сума боргу становить 1728,76 грн (тисяча сімсот двадцять вісім грн 76 копійок). Цю суму я визнаю та бажаю сплатити її добровільно, але сплатити всю суму одразу не маю можливості, оскільки тимчасово не працюю, а тому зможу добровільно розрахуватися зі стягувачем поетапно.

6 грудня 2006 г. я отримав черепно-мозкову травму (струс мозку) і вимушений для одужання придбавати досить вартісні ліки. У зв'язку з цим мені потрібна також відстрочка для добровільного виконання рішення. Першу сплату (300 грн) я зможу зробити не раніше 10 січня 2008 року.

Зважаючи на те, що вже почалося примусове виконання рішення, а я згоден сплатити борг в добровільному порядку, тому вважаю за необхідне змінити порядок виконання рішення, зокрема замінити примусове виконання рішення на добровільне виконання в такому порядку:

- 10.01.2008 р. – 300 грн; – 10.04.2008 р. – 300 грн;
- 10.02.2008 р. – 300 грн; – 10.05.2008 р. – 300 грн;
- 10.03.2008 р. – 300 грн; – 10.06.2008 р. – 228,76 грн.

Погашення свого боргу згідно вказаних етапів можу гарантувати тим, що на даний час у мене практично вирішено питання працевлаштування. Окрім цього дохід у нашій сім'ї має моя донька та дружина, яким не байдуже це питання. Прошу також взяти до уваги те, що з 01.01.2005 р. комунальні платежі за квартиру мною сплачуються регулярно.

На підставі викладеного та згідно із ст. 351 ЦПК, ст. 33 Закону України «Про виконавче провадження»,

Прошу:

1. Відстрочити виконання рішення до 10 січня 2008 р.
2. Розстрочити виконання рішення згідно із вищезапропонованим порядком.

3. Замінити примусове виконання рішення на добровільне виконання згідно із вищезапропонованим порядком.

4. Відкласти провадження примусового виконання рішення до вирішення порушених мною питань у суді.

Додаток:

1. Медична довідка.
2. Копія заяви.

12 грудня 2006 р.

Мироненко М. І. _____

(підпис)

ДОДАТОК 3

Додаток
до Закону України
від 21 квітня 1999 року
№ 606-ХІV

ПЕРЕЛІК

видів майна громадян, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами

Стягнення за виконавчими документами не може бути звернено на такі види майна та предмети, що належать боржникові на праві власності чи є його часткою у спільній власності, необхідні для боржника, членів його сім'ї та осіб, які перебувають на його утриманні:

1. Носильні речі та предмети домашнього вжитку, необхідні боржникові і особам, які перебувають на його утриманні:

а) одяг – на кожну особу: одне літнє або осіннє пальто, одне зимове пальто або кожух, один зимовий костюм (для жінок – два зимових плаття), один літній костюм (для жінок – два літніх плаття), головні убори по одному на кожний сезон. Для жінок, крім того, дві літні хустки, одна тепла хустка (або шаль) та інший одяг, зношений більш як на 50 відсотків;

б) взуття у кількості по одній парі літнього, осіннього, зимового та інше взуття, зношене більш як на 50 відсотків;

в) білизна у кількості двох змін на кожну особу;

г) постіль (матрац, подушка, два простирадла, дві наволочки, ковдра) і два особистих рушники на кожну особу;

д) необхідний кухонний посуд;

е) один холодильник на сім'ю;

ж) меблі – по одному ліжку та стільцю на кожну особу, один стіл, одна шафа на сім'ю (крім меблевих гарнітурів, на які може бути звернене стягнення);

з) всі дитячі речі.

2. Продукти харчування, потрібні для особистого споживання боржнику, членам його сім'ї та особам, які перебувають на його утриманні, – на три місяці.

3. Паливо, потрібне боржникові, членам його сім'ї та особам, які перебувають на його утриманні, для готування їжі та обігрівання приміщення протягом шести місяців.

4. Одна корова, а у разі відсутності корови – одна телиця; коли немає ні корови, ні телиці – одна коза, вівця чи свиня – у осіб, які займаються сільським господарством.

5. Корм для худоби, який не підлягає вилученню в кількості, потрібній до початку вигону худоби на пасовище або до збору нових кормів.

6. Насіння, потрібне для чергових посівів (осіннього і весняного), та незнятий урожай – у осіб, які займаються сільським господарством (за винятком земельних ділянок, на які накладено стягнення).

7. Інструменти, необхідні для особистих професійних занять (швейні, музичні та інші).

ДОДАТОК 4

ГОРОДОЦЬКИЙ РАЙОННИЙ СУД ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Стягувач:

Солод Марія Павлівна

32000, м. Городок, вул. Грушевського, 28

тел. 3-18-45

СКАРГА

на бездіяльність державного виконавця в порядку судового контролю за виконанням судового рішення

У провадженні державного виконавця Городоцького районного відділу ДВС Снохацького Василя Петровича перебуває виконавчий лист № 24/07 від 11.06.2007 р. про поновлення мене на роботі на посаді головного бухгалтера Городоцького молочноконсервного комбінату та виплати мені заробітної платні за час вимушеного прогулу.

Після відкриття виконавчого провадження державний виконавець не вживає заходів щодо виконання судового рішення в частині виплати мені заробітної платні за час вимушеного прогулу, посилаючись на відсутність на підприємстві для цих цілей коштів. Боржник має майно, на яке, за законом, може бути звернено стягнення, однак державний виконавець Снохацький В. П. не вжив жодних заходів, спрямованих на виявлення такого майна та накладення на нього арешту.

На підставі вищевикладеного та керуючись статтями 383, 384 ЦПК, ст. 85 Закону України «Про виконавче провадження»,

Прошу:

1. Визнати бездіяльність державного виконавця Городоцького районного відділу ДВС Снохацького Василя Петровича щодо виконання ним судового рішення в частині виплати мені заробітної плати за час вимушеного прогулу неправомірною.

2. Зобов'язати державного виконавця Городоцького районного відділу ДВС Снохацького Василя Петровича виконати судові рішення в частині виплати мені заробітної платні за час вимушеного прогулу.

Додаток:

1. Копія виконавчого листа № 24/07 від 11.06.2007 р.

2. Копія постанови про відкриття виконавчого провадження.

03 липня 2007 р.

Солод М. П. _____

(підпис)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про державну виконавчу службу»: Затв. 24.03.98; доп. і змін. Законом України 22.12.06 № 512-V.
2. Закон України «Про виконавче провадження»: Затв. 21.04.99; доп. і змін. Законом України 20.02.07 № 668-V.
3. Законодавство про виконавче провадження: Науково-практичний коментар / Уклад.: І. І. Ємельянова, А. І. Нижник, Л. М. Павлова та ін. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 472 с.
4. Штефан М. Й. Виконання судових рішень: Навч. посібник / М. Й. Штефан, М. П. Омельченко, С. М. Штефан. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 311 с.
5. Врублевський О. С. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Виконавче провадження». – К.: МІЛП, 2002. – 24 с.
6. Цивільний кодекс України. – К.: Істина, 2003. – 368 с.
7. Цивільний процесуальний кодекс України: Офіц. видання. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 192 с.
8. Кілічава Т. М. Цивільне процесуальне право: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 352 с.
9. Павлик П. М., Удовенко Ж. В., Кілічава Т. М. Процесуальна документація: Навч. посібник. – Центр учбової літератури, 2007. – 464 с.

ЗМІСТ

ВІД АВТОРА	3
-------------------------	---

ПИТАННЯ ЩОДО ВИКОНАВЧОГО ДОКУМЕНТА, ЙОГО ЗМІСТУ ТА ПОРЯДКУ ЗВЕРНЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

Як бути, коли отримане рішення суду є незрозумілим?	4
Протягом якого строку суд зобов'язаний розглянути заяву про роз'яснення рішення, яке він ухвалив?	4
Що необхідно робити з рішенням суду, щоб воно було виконане?	4
Що собою являє виконання судового рішення?	5
Що необхідно робити, коли рішення суду не виконується добровільно? .5	
Як бути, коли резолютивна частина виконавчого документа є незрозумілою?	6
Чи можна отримати замість втраченого новий виконавчий документ? ..6	
Що собою являє державна виконавча служба?	7
Що таке виконавче провадження?	7

УЧАСНИКИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ЇХ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ. ПРЕДСТАВНИЦТВО У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Хто є учасниками виконавчого провадження?	8
Хто такий державний виконавець?	8
Якими повноваженнями наділено державного виконавця?	8
Хто є сторонами виконавчого провадження?	10
Якими правами користуються та які несуть обов'язки сторони виконавчого провадження?	11
Хто такі поняті та яку функцію вони виконують у виконавчому провадженні?	12
Яким чином здійснюється представництво у виконавчому провадженні? ..13	
Хто не може бути представником у виконавчому провадженні?	13

ВІДКРИТТЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

За якими підставами та процедурою здійснюється відкриття виконавчого провадження?	14
--	----

Чи можна оскаржити постанову державного виконавця про відкриття виконавчого провадження?	15
Протягом якого строку має бути здійснено виконавче провадження? ..	15
У яких випадках державний виконавець відмовляє у відкритті виконавчого провадження?	15
Якою є процедура відмови у відкритті виконавчого провадження? ..	16
Куди краще оскаржувати постанову про відмову у відкритті виконавчого провадження?	16
Що означає пропуск встановленого строку пред'явлення документів до виконання?	16
Як бути, коли строк пред'явлення документів до виконання було пропущено?	17
Що означає пред'явлення виконавчого документа до органу державної виконавчої служби не за місцем виконання рішення?	17

ПОРЯДОК ТА УМОВИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Що собою являє добровільне виконання рішення боржником?	20
Що таке виконавчі дії та у чому полягає їх сутність?	20
В який період доби можуть провадитись виконавчі дії?	21
Чи може стягувач відмовитися від примусового виконання рішення або під час виконавчого провадження укласти з боржником мирову угоду?	21
За рахунок чого досягається виконання рішень у примусовому порядку?	22
Чи передбачає законодавство про виконавче провадження можливість змінювати порядок, спосіб та строки виконання рішення суду?	22
Що зумовлює зупинення виконавчого провадження?	25
За якою процедурою здійснюється зупинення виконавчого провадження?	26
Як відбувається виконання рішень у разі відкриття кількох виконавчих проваджень щодо одного боржника?	27

ПРОЦЕДУРА ЗВЕРНЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА МАЙНО БОРЖНИКА – ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Яким є порядок звернення стягнення на грошові кошти, інше майно боржника та у чому полягає його сутність?	28
---	----

Чи може бути звернуто стягнення на майно боржника, яке перебуває в інших осіб?	29
Чи передбачає законодавство про виконавче провадження види майна, на яке не може бути звернено стягнення?	29
Яким чином державний виконавець з'ясовує наявність у боржника майна або майнових прав?	30
У чому полягає зміст арешту і вилучення майна боржника, та за якою процедурою вони здійснюються?	30
Чи має право боржник на визначення першочерговості звернення стягнення на належне йому майно?	32
Як бути, коли державний виконавець відмовив у задоволенні вимог боржника щодо першочерговості звернення стягнення на пропонувані види майна або предмети?	32
Яким чином забезпечується збереження вилученого у боржника майна?	32
Як бути громадянину, коли державний виконавець наклав арешт на його майно як на майно, що належить боржнику?	33
В яких випадках майно боржника може бути звільнено з-під арешту?	33
Чи може бути звернуто стягнення на таке майно боржника як будинок, квартира, приміщення чи земельна ділянка?	34
За яких умов здійснюється звернення стягнення на заробітну плату та інші доходи боржника?	35
Яким чином державний виконавець здійснює звернення стягнення на заробітну плату (заробіток), пенсію чи стипендію боржника?	35
На які інші види доходів боржника може бути звернуто стягнення?	36
Яким є законодавчо встановлений розмір відрахувань із заробітної плати та інших видів доходів боржника?	36
Чи передбачає чинне законодавство види коштів, на які не може бути звернено стягнення в порядку виконавчого провадження?	37
Яким є порядок звернення стягнення аліментів?	38
Що таке виконавчий збір та в яких випадках він підлягає сплаті?	38
В яких випадках виконавчий збір не підлягає стягненню?	40

ПРОЦЕДУРА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ У НЕМАЙНОВИХ СПОРАХ

Що собою являє виконання рішень у немайнових спорах та якими є умови виконання таких рішень?	41
Яким є порядок виконання рішень, за якими боржник зобов'язаний особисто вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення?	41

Яким чином виконується рішення про поновлення на роботі?	42
Як виконується рішення про відібрання дитини?	42
Яким є порядок та умови виконання рішення про виселення боржника? .	42
Як здійснюється виконання рішення про вселення стягувача?	44
За якою процедурою здійснюється виконання рішення про примусовий обмін?	45

ЗАКІНЧЕННЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ.

ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ

УЧАСНИКІВ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Що собою являє закінчення виконавчого провадження?	46
В яких випадках виконавче провадження підлягає закінченню?	46
Які наслідки має закінчення виконавчого провадження?	47
Які гарантії захисту прав стягувача у виконавчому провадженні?	47

ЗРАЗКИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ

ДОДАТОК 1	50
ДОДАТОК 2	51
ДОДАТОК 3	53
ДОДАТОК 4	54

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Інформаційно-довідкове видання

Врублевський Олександр Станіславович

Ви виграли суд: що далі?

Редактор: Стірска Надія Миколаївна

Інститут громадянського суспільства
м. Київ, бульв. Дружби народів 22, к. 21
тел./факс: 529-73-94
ел. пошта: csi@csi.org.ua
Інтернет сторінка: www.csi.org.ua

Виготовлено ТОВ „ІКЦ Леста“

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої діяльності до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК 726 від 18.12.2001 р.
м. Київ, бульв. Дружби народів, 22, к. 21, тел. 529-07-32.

Підписано до друку з оригінал-макету 31.07.2007.

Формат 60x84/16. Гарнітура OfficinaSerifC. Папір офсетний.

Умовн.-друк. арк. 3.48. Обл.-вид. арк. 2.6. Наклад 2000 прим. Зам. 113-07.
